

Bijlage 1 bij besluit DRZW/2010-3413, d.d. 11-10-2010

**AANLEG (INCLUSIEF WINNING, TRANSPORT EN SUPPLETIE VAN ZAND) EN
AANWEZIGHEID VAN DE ZANDMOTOR DELFLANDSE KUST
december 2010 – december 2033**

INHOUDELIJKE OVERWEGINGEN

1. DE AANVRAAG

De aanvraag om vergunning bestaat uit een vijftal samenhangende documenten:

- de brief houdende indiening van het verzoek om een vergunning ex artikel 19d van de Natuurbeschermingswet 1998 (hierna: de aanvraagbrief);
- de brief in aanvulling op de aanvraagbrief (hierna: de aanvullende brief);
- de leeswijzer behorende bij de vergunningaanvraag Natuurbeschermingswet 1998 (hierna: de leeswijzer);
- de Passende beoordeling Zandmotor Delflandse kust; Effecten van Zandwinning (hierna: PB Zandwinning Zandmotor);
- de Passende beoordeling Aanleg Zandmotor; Onderbouwing voor vergunningaanvraag Nb-wet 1998 (hierna: PB Aanleg Zandmotor).

De aanvraagbrief bevestigt de indiening van de aanvraag en de daarbij geleverde documenten. In deze brief wordt het project, de pilot Zandmotor Delflandse kust (hierna: de Zandmotor), toegelicht en de aanvraag van een vergunning nader onderbouwd. De mogelijke effecten van de aangevraagde activiteiten op de natuurlijke kenmerken in de Natura 2000-gebieden Waddenzee, Noordzeekustzone, Solleveld & Kapittelduinen en Voordelta zijn passend beoordeeld, zowel afzonderlijk als ook cumulatief.

De aanvullende brief wijzigt de periode van 3 jaar waarvoor vergunning wordt aangevraagd, in 3 jaar plus 20 jaar. Tevens is via deze aanvullende brief het onderwerp van de aanvraag – eerst zandwinning en aanleg van de Zandmotor – gewijzigd in aanleg en aanwezigheid van de Zandmotor.

De leeswijzer gaat in op de aanleiding en achtergrond van de Zandmotor en vat de essentiële onderdelen van de passende beoordelingen samen. Met de leeswijzer zijn meegezonden het Overzicht Zandwinputten (bijlage 1) en de Beheerovereenkomst Pilot Zandmotor (bijlage 2).

Hieronder volgt een beschrijving van de activiteit waarvoor een vergunning ex artikel 19d Natuurbeschermingswet 1998 (hierna: Nb-wet 1998) wordt aangevraagd.

Project Zandmotor Delflandse kust

De aanvraag is ingediend door Rijkswaterstaat Zuid-Holland (hierna: RWS) en heeft betrekking op de aanleg (inclusief winning, transport en suppletie van zand) en aanwezigheid van de Zandmotor voor de kust van Zuid-Holland bij Ter Heijde. Het zand wordt gewonnen op de winkavels Q16H, Q16H-oost, Q16F1, Q16F2 en Q16J en vervolgens op het strand tot +3 meter NAP en in zee tot de NAP -10 meter dieptelijn gesuppleerd via één mega suppletie. Er worden ook vooroeversuppleties uitgevoerd.

Net als in voorgaande jaren zullen ook in komende jaren op diverse plaatsen langs de Nederlandse kust zandsuppleties worden uitgevoerd ten bate van de kustveiligheid. Hiervoor zal op verschillende locaties op de Noordzee tussen de doorgetrokken 20-meterlijn en de 12-mijlsgrens zand worden gewonnen. Vanwege de stijging van de zeespiegel zal de hoeveelheid benodigd zand in de toekomst tot meer dan 1,1 miljoen m³ zand per jaar toenemen. Het doorgaan met periodiek suppleren leidt tot frequentere en intensievere verstoring van de natuur in de ondiepe kustzone en, bij suppletie op het strand, tot verstoring van de strandrecreatie. Het is evenwel ook mogelijk om het voor kustonderhoud benodigde zand niet periodiek (om de 5 jaar) aan te brengen, maar in één keer voor de periode van 20 jaar. De grote hoeveelheid zand die voor de kust is aangebracht, wordt door golven, stroming en wind dusdanig verspreid dat de kust op natuurlijke wijze aangroeit. Dat is het principe van de Zandmotor. Omdat dit principe nog niet eerder op grote schaal is toegepast, heeft de aanleg van de Zandmotor voor de Delflandse kust het karakter van een pilot.

Zandwinning

De zandwinning zal worden uitgevoerd met een sleephopperzuiger. Dit is een zelfvarend baggerwerktuig dat al varend zand van de bodem opzuigt. De sleephopperzuiger is voorzien van één of meer pompinstallaties en een eigen laadruim. Tijdens de werkzaamheden wordt met een snelheid van 4 à 7 km/u (2 à 4 knopen) gevaren. Het baggermengsel wordt het laadruim ingeperst, waar het zand vervolgens de gelegenheid krijgt om te bezinken.

Zandbehoefte

RWS is voornemens om één of meer sleepopperzuigers in te zetten en te winnen in de periode eind 2010 tot en met najaar 2011, mits de weersomstandigheden dat toelaten. De sleepopperzuigers hebben een beunvolume van gemiddeld 5.166 m³. De gemiddelde sleepopperzuiger heeft ongeveer 1 tot 1,5 uur nodig om het laadruim te vullen. Het type sleepopperzuiger dat zal worden toegepast, is afhankelijk van de beschikbaarheid van materieel bij de aannemer die het werk zal uitvoeren, de periode dat de win- c.q. stortlocatie beschikbaar is, de waterdiepte, het type suppletie en de situatie ter plaatse. De winning ten westen van Solleveld betreft deels een bestaande winkavel, waarvoor in voorgaande jaren een Nb-wet vergunning is afgegeven, en deels nieuwe winkavels waarvoor nog geen Nb-wet vergunning is verleend. De in het kader van deze aanvraag benodigde hoeveelheid zand bedraagt 24 miljoen m³ (bruto) en 20 miljoen m³ (netto). 16 miljoen m³ zand is nodig voor de aanleg van een haak tussen Ter Heijde en Kijkduin, de resterende 4 miljoen m³ zand voor vooroever-suppleties. De bruto te winnen hoeveelheden zand zijn groter dan de netto te winnen hoeveelheden zand vanwege de overvloed. Uitgaande van een kleinere mediane korrelgrootte (D50 tussen 200 µm en 300 µm) dan de korrelgrootte voor de reguliere kustsuppleties en een verliesfactor van 1,20 moet rekening worden gehouden met een overvloed van 20 % voor de Zandmotor.

Winlocatie

De wingebieden liggen voor de kustvakken waar in het kader van regulier onderhoud en aanpak Zwakke Schakels zandsuppletie nodig is. Het gaat in deze aanvraag om de winkavels genaamd Q16H, Q16H-oost, Q16F1, Q16F2 en Q16J.

Coördinaten hoekpunten winkavels					
Q16H		Q16H-oost		Q16F1	
(X)	(Y)	(X)	(Y)	(X)	(Y)
52108,009	04047,404	52109,009	04077,201	52087,939	04054,970
52117,547	04064,599	52091,579	04053,004	52104,744	04081,979
52109,009	04077,201	52104,744	04081,979	52100,250	04088,919
53091,579	04053,004	52087,939	04054,970	52079,462	04058,530

De hoeveelheid zand die nodig is voor de aanleg van de Zandmotor, is in principe in de drie hiervoor genoemde winkavels aanwezig. De maximaal beschikbare hoeveelheid zand betreft maximaal 2,9 miljoen m³ (Q16H), 7,2 miljoen m³ (Q16H-oost) en 14,5 miljoen m³ (Q16F1). Mochten deze 3 winvakken ontoereikend zijn vanwege afwijkende kwaliteit van het zand en de aanwezigheid van obstakels, dan heeft de aannemer, op basis van de (concept) ontgrondingenvergunning en na toestemming van het bevoegd gezag, de mogelijkheid om uit te wijken naar winvak Q16F2 en/of Q16J.

Coördinaten hoekpunten extra winkavels			
Q16F2		Q16J	
(x)	(Y)	(X)	(Y)
52091,372	04102,622	52111,247	04098,343
52070,526	04060,371	52127,303	04107,573
52076,462	04058,530	52121,613	04133,958
52100,250	04088,919	52106,415	04126,723

De maximaal beschikbare hoeveelheid zand uit winkavel Q16F2 bedraagt 6,4 miljoen m³. Uit het winvak Q16J is in het verleden nog geen zand gewonnen.

De maximale zuigdiepte van een kleine sleepopperzuiger (zonder onderwaterpomp) bedraagt circa 24 meter. Dat betekent dat, uitgaande van een gemiddelde waterdiepte van circa 20 meter, de windiepte maximaal 4 meter kan bedragen. In geval van slecht weer en tij kan de windiepte afnemen met 2 meter. De maximale windiepte van de winkavels is 1 meter (Q16H), 2 meter (Q16F2 en Q16J) en 6 meter (Q16H-oost en Q16F1). De oppervlakte van de winkavels is 2,9 km² (Q16H), 1,2 km² (Q16H-oost), 2,75 km² (Q16F1), 3,2 km² (Q16F2) en 3,5 km² (Q16J). De locatie van de vijf hiervoor genoemde winkavels is op kaart aangegeven (bijlage 4 bij deze vergunning). Voor alle 5 winkavels inclusief de 2 reservewinkavels vraagt RWS een vergunning aan.

Ik stem in met de aanvraag waarin de reservewinkavels ook zijn meegenomen. De effecten van de totaal te winnen hoeveelheid zand zijn passend beoordeeld. Beide reservewinkavels grenzen aan respectievelijk liggen in de directe omgeving van de andere 3 winkavels. In het kader van de

Ontgrondingenwet is voor dezelfde vijf winkavels een vergunning aangevraagd en verleend. Door nu voor deze winkavels ook een Nb-wet vergunning aan te vragen wordt vermeden dat RWS een aanvullende aanvraag moet indienen, indien er onvoldoende zand uit de winkavels Q16H, Q16H-oost en Q16F1 gewonnen kan worden. Het gelijktijdig aanvragen van een Nb-wet vergunning voor alle 5 kavels beperkt de administratieve lasten voor de aanvrager en de vergunningverlener.

Aanleg

De aanleg van de Zandmotor vindt plaats van eind 2010 tot en met najaar 2011. In deze periode wordt het grootste deel van de Zandmotor aangelegd via een mega suppletie. Na deze mega suppletie vinden nog aanvullende onderwatersuppleties plaats. Derhalve is de vergunning voor wat betreft de aanleg voor een periode van 3 jaar aangevraagd.

Voor de uitvoering zijn in het MER Aanleg en Zandwinning Zandmotor Delflandse kust twee uitvoeringsvarianten onderzocht, die verschillen in de wijze van transport en aanleg van de Zandmotor, te weten de variant Rechtstreeks en de variant Hoek van Holland. In de uitvoeringsvariant Rechtstreeks varen de hoppers in rechte lijn naar de kust. Het zand wordt aangebracht door klappen, rainbowen en/of persen. In de uitvoeringsvariant Hoek van Holland wordt naar Hoek van Holland gevaren, waarna het zand door een pijpleiding van circa 10 km richting de toepassingslocatie geperst wordt. RWS laat de keuze van de uitvoeringsvariant aan de aannemer over.

Voor beide uitvoeringsvarianten vraagt RWS de vergunning aan. Ten aanzien van de te kiezen uitvoeringsvariant geef ik mijn beoordeling in paragraaf 5 van deze overwegingen.

De werkzaamheden kunnen in principe 24 uur per dag plaats vinden, 7 dagen in de week. De werkzaamheden op het strand hebben bij het gebruik van één hopper een cyclisch karakter waarbij circa 2 uur werk wordt gevolgd door circa 4 uur stilstand. Er kan met meerdere hoppers tegelijk gewerkt worden. De suppletie wordt aangelegd tegen de duinvoet op een hoogte van ongeveer 3 meter +NAP, tot ongeveer de laagwaterlijn. De suppleties zullen zoveel mogelijk buiten het broedseizoen, dat wil zeggen buiten de periode 15 maart tot 15 juli, plaatsvinden. Bovendien kunnen gedurende slechte weersomstandigheden de werkzaamheden tijdelijk stilliggen.

De Zandmotor wordt aangelegd in de vorm van een haak ten noorden van de kust van Ter Heijde. De noordoost gerichte haak zal een lengte en breedte van ongeveer 1 kilometer krijgen. Aan de noordzijde is er sprake van een baai. Op de Zandmotor wordt een duinvallei inclusief een duinmeer (groot 10 hectare en meer dan 5 meter diep) aangelegd. Als bodem van de vallei wordt het bestaande strand benut. Vanaf de -1 meter NAP dieptelijn wordt het strand zeewaarts opgehoogd. Zo ontstaat een vallei van 200 – 250 meter breed die voor ongeveer een derde deel uit water zal bestaan. De totale omvang van de Zandmotor is circa 55 hectare. De Zandmotor biedt mogelijkheden voor recreatief medegebruik. Op de Zandmotor zullen geen extra voorzieningen zoals strandtenten of een bezoekerscentrum worden geplaatst. Ook de toegangssituatie en de parkeergelegenheid blijven hetzelfde.

Aanwezigheid

De Zandmotor zal eroderen en het zand zal over de jaren naar de kust worden getransporteerd. In de eerste 5 jaar zal de kop van de haak voor een groot gedeelte afgeslagen en richting de kust verplaatst zijn. Na 10 jaar zal het sediment zich geleidelijk noord- en zuidwaarts langs de kust verspreiden en het eiland bijna geheel verdwenen zijn. Na 20 jaar is een groot deel van het zand van de Zandmotor tot 2 kilometer naar het noorden opgerukt. Dit leidt mogelijk tot veel bredere stranden tot aan Kijkduin.

De locatie en de aanzanding van de Zandmotor is na 20 jaar nog steeds herkenbaar aanwezig. Op de lange termijn (50 jaar of meer) zijn er waarschijnlijk geen verschillen meer ten opzichte van de referentiesituatie waarin regelmatig wordt gesuppleerd.

Op de Zandmotor kan in potentie natuurlijke duinvorming optreden. Op de primaire duintjes zullen zich de jongste stadia van Embryonale duinen (H2110), Witte duinen (H2120) en Grijze duinen (H2130) ontwikkelen. De snelheid waarmee deze nieuwe duinen ontstaan, hangt mede af van beheermaatregelen zoals het inplanten van helm.

Het duinmeer zal door de diepte slechts geleidelijk kleiner worden. De afname van het duinareaal op de Zandmotor gaat sneller. Na 20 jaar resteert nog circa 20% van de oorspronkelijk aangelegde duinen. Dit komt overeen met een oppervlak van ongeveer 20 hectare waarvan circa 4-8 hectare open water en vochtige vegetaties rond het duinmeer. Het dan resterende oppervlakte zal zich ontwikkelen tot Witte duinen en, afhankelijk van de ligging in de luwte, tot Grijze duinen.

2 WETTELIJK KADER; NB-WET 1998

Bevoegd gezag

Artikel 16, lid 6, en artikel 19d, lid 3, van de Nb-wet 1998 bepalen dat bij algemene maatregel van bestuur projecten of andere handelingen of categorieën van gebieden worden aangewezen waarvoor vergunning wordt verleend door de minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (hierna: LNV).

Artikel 2, sub p, van het Besluit vergunningen Natuurbeschermingswet 1998 heeft ondermeer betrekking op "activiteiten ten aanzien van ... het voorkomen of tegengaan van landwaartse verplaatsing van de kustlijn als bedoeld in artikel 2.7 van de Waterwet ...". Het tegengaan van de landwaartse verplaatsing van de basiskustlijn is het primaire doel van de Zandmotor.

Artikel 3, sub b, van het hiervoor genoemde besluit luidt: "Als ... projecten of andere handelingen als bedoeld in artikel 19d, derde lid, van de Natuurbeschermingswet 1998 worden tevens aangewezen handelingen, onderscheidenlijk projecten en andere handelingen die geheel of grotendeels plaatsvinden in niet provinciaal ingedeelde gebieden". De zandwinning voor de Zandmotor vindt plaats in niet provinciaal ingedeeld gebied op de Noordzee.

Op grond van artikel 2, sub p, en artikel 3, sub b, van het Besluit vergunningen Nb-wet 1998 is de minister van LNV bevoegd op de onderhavige aanvraag te besluiten.

Beschermde natuurmonumenten

Artikel 1, sub b, van de Nb-wet 1998 omschrijft een natuurmonument als een terrein of water, dan wel samenstel van terreinen of wateren, dat van algemeen belang is om zijn natuurwetenschappelijke betekenis of zijn natuurschoon.

Artikel 10, lid 1, van de Nb-wet 1998 bepaalt dat de minister van LNV bij besluit een natuurmonument kan aanwijzen als beschermd natuurmonument.

Artikel 15a, lid 2, van de Nb-wet 1998 stelt dat een besluit houdende aanwijzing van een natuurmonument als beschermd natuurmonument onder de Nb-wet 1998 vervalt met ingang van het tijdstip waarop doch slechts voor zover dat beschermd natuurmonument deel uitmaakt van een Natura 2000-gebied.

Indien met toepassing van het tweede lid van artikel 15a een besluit houdende de aanwijzing van een natuurmonument als beschermd natuurmonument geheel of gedeeltelijk is vervallen, heeft de instandhoudingsdoelstelling voor het op grond van artikel 10a, eerste lid, aangewezen gebied mede betrekking op de doelstellingen ten aanzien van het behoud, herstel en de ontwikkeling van het natuurschoon of de natuurwetenschappelijke betekenis van het gebied zoals bepaald in het vervallen besluit.

Artikel 16, lid 1, van de Nb-wet 1998 bepaalt dat het verboden is zonder vergunning in een beschermd natuurmonument handelingen te verrichten, te doen verrichten of te gedogen, die schadelijk kunnen zijn voor het natuurschoon, voor de natuurwetenschappelijke betekenis of voor dieren of planten in het beschermd natuurmonument of die het beschermd natuurmonument ontsieren, dan wel in strijd zijn met de bij de vergunning gestelde voorschriften of beperkingen.

Artikel 60, lid 1 en lid 2, van de Nb-wet 1998 bepaalt dat besluiten welke genomen zijn op basis van de Natuurbeschermingswet 1967 (zoals het besluit tot aanwijzing van de beschermde natuurmonumenten 'Waddenzee', 'Kapittelduinen' en 'Solleveld') gelden als besluiten welke genomen zijn op basis van artikel 10 van de Nb-wet 1998 (besluiten ter aanwijzing van beschermde natuurmonumenten).

Artikel 65 van de Nb-wet 1998 geeft aan dat zolang Natura 2000-gebieden die ook (delen van) beschermde natuurmonumenten omvatten, nog niet definitief zijn aangewezen, voor wat betreft de doelen van de beschermde natuurmonumenten nog getoetst wordt op externe effecten.

Natura 2000-gebieden

Artikel 1, sub n, van de Nb-wet 1998 omschrijft een Natura 2000-gebied als een gebied dat is aangewezen op grond van artikel 10a, eerste lid, een gebied dat voorlopig is aangewezen als

bedoeld in artikel 12, derde lid, of een gebied dat voorkomt op de lijst van gebieden van communautair belang, bedoeld in artikel 4, tweede lid, van richtlijn 92/43/EEG.

Artikel 10a, lid 1, van de Nb-wet 1998 bepaalt dat de minister van LNV gebieden aanwijst ter uitvoering van de Vogel- en Habitatrichtlijn. Lid 3 van dit artikel stelt dat de instandhoudingsdoelstelling van deze gebieden mede betrekking kan hebben op doelstellingen ten aanzien van het behoud, het herstel en de ontwikkeling van het natuurschoon of de natuurwetenschappelijke betekenis van het gebied, anders dan vereist ingevolge de Vogel- en Habitatrichtlijn.

Artikel 19d, lid 1, van de Nb-wet 1998 bepaalt dat het verboden is zonder vergunning, of in strijd met aan een dergelijke vergunning verbonden voorschriften of beperkingen, projecten of andere handelingen te realiseren c.q. te verrichten die, gelet op de instandhoudingsdoelstelling, de kwaliteit van de natuurlijke habitats en de habitats van soorten in een Natura 2000-gebied kunnen verslechteren of een significant verstorend effect kunnen hebben op de soorten waarvoor het gebied is aangewezen. Zodanige projecten of andere handelingen zijn in ieder geval projecten of handelingen die de natuurlijke kenmerken van het desbetreffende gebied kunnen aantasten.

De vergunningplicht, zoals deze is neergelegd in artikel 19d van de Nb-wet 1998, ziet niet alleen op handelingen die van invloed zijn en verricht worden binnen een Natura 2000-gebied, maar tevens op activiteiten die buiten een Natura 2000-gebied worden verricht maar wel effecten hebben binnen het beschermde gebied, de zogenaamde externe werking.

Artikel 19e, sub a en sub b, van de Nb-wet 1998 bepaalt dat Gedeputeerde Staten c.q. de minister van LNV bij het verlenen van een vergunning op basis van artikel 19d, lid 1, van de Nb-wet 1998 rekening houden met:

- de gevolgen die een project of andere handeling, waarop de vergunningaanvraag betrekking heeft, gelet op de instandhoudingsdoelstelling kan hebben voor een op grond van artikel 10a, lid 1, van de Nb-wet 1998 aangewezen gebied of het gebied waarvan de aanwijzing als zodanig in overweging is genomen als bedoeld in artikel 12, lid 3, van de Nb-wet 1998 en
- met een op grond van artikel 19a of artikel 19b, van de Nb-wet 1998, vastgesteld beheersplan.

Uit artikel 19f, lid 1, van de Nb-wet 1998 volgt dat voor projecten die niet direct verband houden met of nodig zijn voor het beheer van een Natura 2000-gebied, maar die afzonderlijk of in combinatie met andere projecten of handelingen significante gevolgen kunnen hebben voor het desbetreffende gebied, de initiatiefnemer een passende beoordeling opstelt.

Conform artikel 19g, lid 1, van de Nb-wet 1998 kan een vergunning slechts worden verleend indien het bevoegd gezag zich op grond van de passende beoordeling ervan heeft verzekerd dat de natuurlijke kenmerken van het desbetreffende gebied c.q. desbetreffende gebieden niet aangetast zullen worden.

De betrokken beschermde gebieden

Algemeen

De Zandmotor kan, blijkens de PB Zandwinning Zandmotor en de PB Aanleg Zandmotor, effecten hebben op de volgende Natura 2000-gebieden of beschermde natuurmonumenten:

- Voordelta;
- Kapittelduinen;
- Solleveld;
- Noordzeekustzone;
- Waddenzee.

Uit de PB Zandwinning Zandmotor blijkt dat de zandwinning voor de Zandmotor effect kan hebben op broedvogels die in de Voordelta foerageren, maar afkomstig zijn uit de volgende, aan de Voordelta grenzende Natura 2000-gebieden:

- Oosterschelde.
- Grevelingen;
- Haringvliet;
- Voornes Duin.

Ik voeg deze 4 gebieden ambtshalve toe aan de lijst van gebieden waarvoor een Nb-wet vergunning is aangevraagd.

Per gebied

De Voordelta is bij besluit van 19 februari 2008 aangewezen als Natura 2000-gebied. Hierin is meegenomen de aanwijzing als Habitatrictlijngebied en de wijziging van het eerder bij besluit van 24 maart 2000 aangewezen gelijknamige Vogelrichtlijngebied.

Op 18 februari 2010 heeft de minister van LNV een wijzigingsbesluit voor het Natura 2000-gebied Voordelta genomen.

Kapittelduinen is bij besluit van 2 januari 1996 aangewezen als beschermd natuurmonument en bij besluit van 14 februari 1997 aangewezen als staatsnatuurmonument. Beide aanwijzingen vonden plaats onder de Natuurbeschermingswet 1967 (hierna: Nb-wet 1967).

Kapittelduinen zal onderdeel uitmaken van het Natura 2000-gebied Solleveld & Kapittelduinen (zie hieronder).

Solleveld is bij besluit van 19 augustus 1990 aangewezen als beschermd natuurmonument onder de Nb-wet 1967.

Solleveld is in 2003 aangemeld in het kader van de Habitatrictlijn en onderdeel van de 1^e tranche ontwerp aanwijzingsbesluiten die van 9 januari tot en met 19 februari 2007 ter inzage hebben gelegen. In het ontwerpbesluit is het gebied, aangeduid als Solleveld & Kapittelduinen, ten opzichte van de aanmelding uitgebreid met Kapittelduinen.

De Noordzeekustzone is bij besluit van 25 februari 2009 aangewezen als Natura 2000-gebied.

Hierin is meegenomen de aanwijzing als Habitatrictlijn en de wijziging van het eerder bij besluit van 7 april 2005 aangewezen gelijknamige Vogelrichtlijngebied.

Op 22 december 2008 is de Kustzee ten noorden van Bergen (uitbreiding van het reeds aangewezen Habitatrictlijngebied Noordzeekustzone) aangemeld bij de Europese Commissie in Brussel als één van de vier nieuwe Habitatrictlijngebieden in de Noordzee. Voor Noordzeekustzone heeft recentelijk – tussen 6 mei en 16 juni 2010 – het ontwerp wijzigingsbesluit ter visie gelegen.

De Waddenzee is bij besluiten van 18 mei 1981 en 17 november 1993 vrijwel geheel aangewezen als respectievelijk staatsnatuurmonument Waddenzee I en beschermd natuurmonument Waddenzee II onder de Nb-wet 1967.

De Waddenzee is bij besluit van 25 februari 2009 aangewezen als Natura 2000-gebied. Hierin is meegenomen de aanwijzing als Habitatrictlijngebied en de wijziging van het bij besluit van 8 november 1991 aangewezen Vogelrichtlijngebied.

De Oosterschelde is onder de Nb-wet 1967 bij besluiten van 23 mei 1990 aangewezen als respectievelijk beschermd natuurmonument Oosterschelde-binnendijks en beschermd natuurmonument Oosterschelde-buitendijks.

De Oosterschelde is eveneens onder de Nb-wet 1967 bij besluiten van 20 december 1990 aangewezen als staatsnatuurmonument Oosterschelde-binnendijks en staatsnatuurmonument Oosterschelde-buitendijks.

De Oosterschelde is bij besluit van 23 december 2009 aangewezen als Natura 2000-gebied. Hierin is meegenomen de aanwijzing als Habitatrictlijngebied en wijziging van het bij besluit van 28 november 1989 aangewezen gelijknamige Vogelrichtlijngebied.

Grevelingen is krachtens de Vogelrichtlijn bij besluit van 24 maart 2000 aangewezen als Speciale Beschermingszone en gewijzigd bij besluit van 10 juli 2002.

Grevelingen is tevens aangemeld in het kader van de Habitatrictlijn.

Het ontwerp aanwijzingsbesluit van het Natura 2000-gebied Grevelingen heeft van 11 september 2008 tot en met 22 oktober 2008 ter inzage gelegen.

Het Haringvliet is krachtens de Vogelrichtlijn bij besluit van 24 maart 2000 aangewezen als Speciale Beschermingszone.

Het Haringvliet is tevens aangemeld als Habitatrictlijngebied.

Het ontwerp aanwijzingsbesluit van het Natura 2000-gebied Haringvliet heeft van 9 januari tot en met 19 februari 2007 ter inzage gelegen. Binnen de begrenzing van het Natura 2000-gebied Haringvliet ligt een groot aantal beschermd- en staatsnatuurmonumenten die alle aangewezen zijn onder de Nb-wet 1967.

Voornes Duin is bij besluit van 19 februari 2008 aangewezen als Natura 2000-gebied. Hierin is meegenomen de aanwijzing als Habitatrictlijngebied en de wijziging van het eerder bij besluit van 24 maart 2000 aangewezen gelijknamige Vogelrichtlijngebied.

Op 18 februari 2010 heeft de minister van LNV een wijzigingsbesluit voor het Natura 2000-gebied Voornes Duin genomen.

3 VERGUNNINGPLICHT

Om te bepalen of er een vergunningplicht is op grond van artikel 16 dan wel 19d van de Nb-wet 1998, moet worden beoordeeld of er sprake is van projecten of andere handelingen die

- a. schadelijk kunnen zijn voor het natuurschoon, voor de natuurwetenschappelijke betekenis van een beschermd natuurmonument of voor planten en dieren in een beschermd natuurmonument of een beschermd natuurmonument ontsieren, dan wel
- b. gelet op de instandhoudingsdoelstelling, de kwaliteit van de natuurlijke habitats en de habitats van soorten in een Natura 2000-gebied kunnen verslechteren of een significant verstrend effect kunnen hebben op de soorten waarvoor deze gebieden zijn aangewezen.

Zodanige projecten of andere handelingen zijn in ieder geval projecten of handelingen die de natuurlijke kenmerken van het desbetreffende gebied kunnen aantasten.

Ik stel vast dat de voorgenomen aanleg (inclusief winning, transport en suppletie van zand) en aanwezigheid van de Zandmotor in potentie de natuurlijke kenmerken van de Natura 2000-gebieden Voordelta, Voornes Duin, Haringvliet, Grevelingen, Oosterschelde, Solleveld & Kapittelduinen, Noordzeekustzone en Waddenzee zou kunnen aantasten, alsmede schadelijk effecten zou kunnen hebben op de wezenlijke kenmerken van de beschermde natuurmonumenten Solleveld en Kapittelduinen. Derhalve ben ik van mening dat er met betrekking tot de desbetreffende activiteiten sprake is van een vergunningplicht ex artikel 19d van de Nb-wet 1998 voor wat betreft de mogelijke effecten op de acht hiervoor genoemde Natura 2000-gebieden en een vergunningplicht ex artikel 16 van de Nb-wet 1998 voor wat betreft de mogelijke effecten op beide hiervoor genoemde beschermde natuurmonumenten.

Vooruitlopend op de definitieve aanwijzing van de beschermde natuurmonumenten Solleveld en Kapittelduinen als Natura 2000-gebied worden deze gebieden in de overwegingen aangeduid als Natura 2000-gebied Solleveld & Kapittelduinen. De toetsing vindt overigens wel plaats op grond van artikel 19d en artikel 16 van de Nb-wet 1998 voor zover het de beschermde waarden van het beschermd natuurmonument betreft.

Ik wil u er op wijzen dat, indien zulks uit de vereisten van de Flora- en faunawet en de bevindingen in de ecologische toetsing voortvloeit, u tevens dient te beschikken over een ontheffing ex artikel 75, derde lid, van de Flora- en faunawet. Een dergelijke ontheffing dient u aan te vragen bij Dienst Regelingen, t.a.v. Team vergunningen en ontheffingen Flora- en faunawet, postbus 19530, 2500 CM Den Haag. Voor meer inhoudelijke informatie verwijst ik u naar de website: www.minlnv.nl

4. BELEID

A. Algemene Handreiking Natuurbeschermingswet 1998

Het beleidskader van LNV is overzichtelijk weergegeven in de Algemene Handreiking Natuurbeschermingswet 1998 (hierna: de handreiking). De wettekst is uiteraard doorslaggevend. De handreiking is inmiddels op een groot aantal punten achterhaald door tussentijdse wetswijzigingen. Het hieronder aangehaalde deel geldt nog.

In de handreiking wordt over de inhoud en beoordeling van een passende beoordeling het volgende gesteld:

“Het bestuursorgaan beoordeelt of de passende beoordeling genoegzaam is uitgevoerd. Blijkt dit niet het geval, dan wordt de initiatiefnemer in de gelegenheid gesteld de beoordeling aan te vullen. In het geval de initiatiefnemer niet hieraan voldoet, besluit het bestuursorgaan de aanvraag of het verzoek buiten beschouwing te laten. In andere gevallen wordt de aanvraag in behandeling genomen.”

Mijn oordeel over de passende beoordelingen die voor de Zandmotor zijn opgesteld, is opgenomen in paragraaf 5 van deze overwegingen.

Over de beschermde natuurmonumenten die zijn gelegen binnen een Natura 2000-gebied, zegt de handreiking het volgende:

“Als (een deel van) een bestaand beschermd natuurmonument en een Natura 2000-gebied samenvallen, gaan de bestaande, voor het natuurmonument geldende doelstellingen over de bescherming van natuurschoon en natuurwetenschappelijke betekenis van het gebied over naar het nieuwe Natura 2000-gebied. De status van beschermd natuurmonument komt te vervallen voor het gedeelte van het beschermd natuurmonument dat deel uitmaakt van een Natura 2000-gebied. Wanneer dat gebeurt heeft de instandhoudingsdoelstelling voor dat gedeelte van het Natura 2000-gebied mede betrekking op de doelstellingen voor het behoud, herstel en de ontwikkeling van het

natuurschoon of de natuurwetenschappelijke betekenis van het gebied, zoals bepaald in het vervallen besluit van het beschermde natuurmonument (artikel 15a, lid 3, Nb-wet 1998)."

Het Natura 2000-gebied Solleveld & Kapittelduinen omvat de gehele beschermde natuurmonumenten Kapittelduinen en Solleveld. Zodra het Natura 2000-gebied Solleveld & Kapittelduinen definitief is aangewezen vervalt de status van beide hiervoor genoemde beschermde natuurmonumenten. Tot die tijd zullen activiteiten conform artikel 16, lid 1, van de Nb-wet 1998 nog moeten worden getoetst aan de wezenlijke kenmerken van de beschermde natuurmonumenten.

Conform het voorzorgsbeginsel verleent het bevoegd gezag in beginsel alleen een vergunning, als het uit de passende beoordeling de zekerheid verkregen heeft dat de activiteit de natuurlijke kenmerken van het gebied niet aantast. De handreiking zegt hierover: "Het bestuursorgaan geeft de vergunning af als uit de beschikbare informatie blijkt dat hierdoor de kwaliteit van de natuurlijke habitats en de habitats van soorten niet verslechtert en geen verstoring van de soorten plaatsvindt, of dat er beperkingen/voorwaarden aan de vergunning zijn verbonden waarmee deze aantasting in voldoende mate wordt weggenomen."

B. Nota Ruimte (2006)

In zijn algemeenheid is het ruimtelijk beleid voor de VHR-, NB-wet- en EHS-gebieden gericht op het behoud, herstel en de ontwikkeling van de wezenlijke kenmerken en waarden van een gebied. De bescherming van de wezenlijke kenmerken en waarden vindt plaats door toepassing van een specifiek afwegingskader, het zogenoemde «nee, tenzij»-regime.

Aangezien het afwegingskader van de Nota Ruimte in het onderhavige geval het afwegingskader van de Habitatrichtlijn volgt, is met het doorlopen van het afwegingskader zoals opgenomen in artikel 19f, lid 1, van de Nb-wet 1998 materieel aan de vereisten van het afwegingskader van de Nota Ruimte voldaan.

In de Nota Ruimte is voor de Noordzee als doelstelling geformuleerd: waarborging van de veiligheid tegen overstromingen vanuit zee met behoud van (inter-) nationale ruimtelijke waarden waarbij de gebiedsspecifieke identiteit een belangrijke kernkwaliteit is. De volgende opgaven staan centraal: integraal kustbeheer, begrenzing en bescherming kustfundament, introductie strategie voor beheer zandige kust en het op sterkte hebben en houden van de zeewering. Voorop staat waarborging van het dynamische zandige kuststelsel als drager van alle functies. De prioriteit ligt daarbij op het behoud en de ontwikkeling van veerkracht en natuurlijke dynamiek, met respect voor de morfologische en ecologische processen. Deze aspecten zijn bepalend voor de toelaatbaarheid en inpasbaarheid van andere functies. Voor de toelaatbaarheid en inpasbaarheid van andere functies dient een stappenschema te worden doorlopen, waarbij nut en noodzaak van nieuwe activiteiten op zee met significante ruimtelijke en/of ecologische consequenties aangetoond dient te worden, tenzij activiteiten in deze nota expliciet worden toegestaan of door vigerend rijksbeleid worden gestimuleerd. Het stappenschema is nader uitgewerkt in het Integraal Beheerplan Noordzee (IBN) 2015.

Winning van zand in de Noordzee is van nationaal belang en mag alleen plaatsvinden zeewaarts van de doorgaande NAP -20m dieptelijn. De bestaande zandvoorraden in de kustzone (landwaarts van de doorgaande NAP -20m dieptelijn) en het dynamische karakter daarvan moeten behouden blijven. Nadere voorwaarden voor de winning van bouwstoffen zijn opgenomen in het RON2 (Nota bene: RON staat voor Regionaal Ontgrondingenplan Noordzee). In die nota worden ook de Zwakke Schakels in de kust genoemd welke moeten worden aangepakt.

De winkavels waar zandwinning voor de Zandmotor zal gaan plaatsvinden, liggen zeewaarts van de doorgaande NAP -20m dieptelijn.

Het vormgeven van de uitvoering, handhaving en andere beheertaken in de Noordzeekustzone heeft verder gestalte gekregen middels het Integraal Beheerplan Noordzee 2015.

C. Ontwerp Nationaal Waterplan (2009)

Op 22 december 2009 heeft het Kabinet in ontwerp het Nationaal Waterplan vastgesteld. Hierin wordt onder meer het beleid ten aanzien van zandwinning en kust geactualiseerd. Een van de beleidskeuzes is om de hoogte van het kustfundament te laten meegroeien met de zeespiegelstijging door het toevoegen van zand. Dit betekent dat een verhoging van het totale suppletievolume zand voor de Nederlandse kust nodig is van 12 miljoen m³ naar 20 miljoen m³ per jaar. In het Nationaal Waterplan worden zandwinningen ten behoeve van kustsuppleties benoemd

als activiteiten van nationaal belang. Ingeval van vergunningen is sprake van een dwingende reden van groot openbaar belang.

Overigens heeft de Tweede Kamer het Nationaal Waterplan als controversieel verklaard.

D. Integraal Beheerplan Noordzee 2015

Het Integraal Beheerplan Noordzee 2015 (hierna: IBN 2015) vervangt de in 1999 verschenen Beheersvisie Noordzee 2010. Binnen het plan is onder andere een afwegingskader ontwikkeld dat duidelijkheid schept over de (on)mogelijkheden van initiatieven voor toekomstig gebruik op de Noordzee.

In relatie tot de binnen het gebied aanwezige biodiversiteit en de regulering van het menselijk gebruik van het gebied wordt vanuit het beheersplan Noordzee het volgende gesteld:

"Bij de vergunningverlening voor het ontplooiën van economische activiteiten op zee wordt gestreefd naar het zo veel mogelijk beperken van effecten op het ecosysteem. Afhankelijk van de omvang van een activiteit geldt een m.e.r.-plicht, waarbij onderzoek naar effecten op het ecosysteem een belangrijk onderdeel is. Op basis hiervan worden indien nodig beperkende maatregelen getroffen. Ook bij activiteiten die buiten de m.e.r.-plicht vallen, worden natuurvriendelijke technieken voorgeschreven. [...]. Als een activiteit negatieve effecten heeft, moeten deze eerst met maatregelen beperkt (gemitigeerd) worden.[...]"

In het kader van de Nb-wet vergunningprocedure zijn de mitigerende maatregelen opgenomen die noodzakelijk zijn om de negatieve effecten op de instandhoudingsdoelstellingen te beperken.

Met betrekking tot de kustlijnzorg wordt in het IBN 2015 gesteld:

"Het hoofddoel van de kustlijnzorg is de veiligheid van primaire waterkeringen in het kustgebied te waarborgen. Dit doel wordt geacht te zijn bereikt als de kustlijn wordt gehandhaafd [...] de basiskustlijn en de zandbalans in het kuststelsel dienen gehandhaafd te blijven: het kuststelsel als geheel mag structureel geen zand verliezen. Daarom mag binnen de doorgaande NAP -20 m lijn geen zand worden gewonnen. In de Nota Ruimte en het regionaal Ontgrondingenplan Noordzee (RON 2) is deze doorgaande NAP -20 m lijn verankerd als zeewaartse begrenzing van het kustfundament. De doorgaande NAP -20 m lijn + 2 km geldt als begrenzing voor diepe zandwinning."

De winkavels waar de winning voor de Zandmotor zal gaan plaatsvinden, liggen zeewaarts van de doorgaande NAP -20m dieptelijn. De zandwinning wordt uitgevoerd ten behoeve van het kustbeheer.

E. Integraal beleidsplan Voordelta

Het Integraal beleidsplan Voordelta (hierna: IBV) wordt door het IBN 2015 gezien als een meer gedetailleerd plan voor een deelgebied van het IBN 2015. Het IBN 2015 is aanvullend op het IBV.

De doelstelling van het IBV luidt: *"de formulering van hoofdlijnen van het voor de Voordelta te voeren beleid, teneinde:*

- *de natuurlijke ontwikkeling van het gebied veilig te stellen, in relatie tot kustbescherming,*
- *de veiligheid van de kust te waarborgen.*
- *aan te geven op welke wijze de in het gebied aanwezige en mogelijke toekomstige belangen in de voorgestane ontwikkeling inpasbaar (kunnen) zijn,*

waarbij wordt aangegeven op welke wijze het benodigde bestuurlijk-juridische en financiële instrumentarium door de betrokken instanties zal worden ingezet."

Voor de functie natuur is de hoofdlijn als volgt uitgewerkt: *"De natuurlijke ontwikkeling wordt veiliggesteld, natuurwaarden worden beschermd, en nieuwe potenties worden zoveel mogelijk benut"*.

Specifiek in relatie tot de zandwinning is het volgende beleidskernpunt vastgesteld:

"Zandwinning landwaarts van de doorgaande NAP -20 m. lijn is alleen toegestaan in verband met het onderhoud van vaargeulen en ten behoeve van strandsuppleties en/of andere waterstaatswerken langs de kust. De negatieve effecten op de natuurlijke ontwikkeling, natuurwaarden en kustverdediging dienen zoveel mogelijk beperkt te worden, onder meer door zand dat vrijkomt bij onderhoud te verwerken in het ecosysteem."

F. Beheerplan Voordelta; spelregels voor natuurbescherming

In het Beheerplan Voordelta worden de maatregelen uitgewerkt voor het instandhouden van de beschermde natuur in de Voordelta. Tevens bevat het beheerplan de compensatiemaatregelen in

verband met de aanleg van de Tweede Maasvlakte. In het beheerplan is een vijftal rustgebieden aangewezen, waar een beperking van menselijke activiteiten geldt, inclusief recreatie en visserij. Het gaat om de Hinderplaat, Bollen van de Ooster, Bollen van het Nieuwe Zand, Slikken van Voorne en de Verklikkerplaat. In deze rustgebieden geldt een verbod op een groot aantal met name genoemde vormen van recreatie en visserij.

Verder doet het beheerplan uitspraken over diverse vormen van beheer en onderhoud in de Voordelta, inclusief strand- en vooroeversuppleties. Deze zijn onder de voorwaarde van de uitvoering van monitoring toegestaan in het bodembeschermingsgebied en in de rest van de Voordelta. Vorenbedoelde activiteit is vrijgesteld van de vergunningplicht op grond van de Nb-wet 1998. Een dergelijke vrijstelling geldt niet voor strand- en vooroeversuppleties voor zover zij worden uitgevoerd ter versterking van 'Zwakke schakels'. Deze worden als aparte projecten beschouwd, waarvoor een aparte procedure in het kader van de Nb-wet 1998 moet worden gevolgd.

Het beheerplan bevat geen specifieke opmerkingen over zandwinning. Wel wordt opgemerkt dat voor activiteiten die vallen onder het regime van de Nb-wet 1998, een procedure moet worden doorlopen om de mogelijke effecten op de instandhoudingsdoelstellingen in kaart te brengen en zo nodig een vergunning aan te vragen.

G. Bestuursakkoord en uitwerkingsovereenkomsten

In de 'Ambitieovereenkomst pilotproject Zandmotor; Natuurlijk werken aan de Delflandse kust' van 3 maart 2008 hebben de provincie Zuid-Holland (hierna: de provincie), het ministerie van Verkeer en Waterstaat (hierna: V&W), de gemeenten Den Haag, Rotterdam en Westland, het Hoogheemraadschap van Delfland (hierna: het hoogheemraadschap) en de Milieufederatie Zuid-Holland zich uitgesproken voor de realisatie van de pilot Delflandse kust, inclusief te realiseren doelen en financiering.

Over uitvoering en beheer van de Zandmotor zijn twee afzonderlijke overeenkomsten opgesteld. De Uitvoeringsovereenkomst Pilot Zandmotor bevat afspraken tussen RWS en de provincie over de organisatie van de realisatie van de Zandmotor, de te stellen eisen aan de marktpartij die de Zandmotor zal aanleggen, en de verdeling van de budgetten.

De Beheersovereenkomst Pilot Zandmotor legt de afspraken tussen de minister van V&W, de provincie, de gemeenten Den Haag en Westland en het hoogheemraadschap vast over verdeling van de wettelijke en financiële verantwoordelijkheden tijdens de beheersfase. De provincie is verantwoordelijk voor het natuurbeheer van en op de Zandmotor. De beheerder wordt het Zuid-Hollands Landschap. Voor het monitoren van de ontwikkeling van de Zandmotor wordt een Monitorings- en Evaluatie Programma (hierna: MEP) opgesteld.

5. PASSENDE BEOORDELING

A Algemeen

Geen beheer, project

De pilot Zandmotor vormt een project welke geen direct verband heeft met of nodig is voor het beheer van de Natura 2000-gebieden Voordelta, Solleveld & Kapittelduinen, Voornes Duin, Haringvliet, Grevelingen, Oosterschelde, Noordzeekustzone en Waddenzee.

De aanleg (inclusief winning, transport en suppletie van zand) en de aanwezigheid van de Zandmotor zijn nog niet eerder in exact dezelfde vorm beoordeeld in het kader van de Nb-wet 1998.

Mogelijk significante gevolgen

Het Europese Hof van Justitie heeft in zijn uitspraak van 7 september 2004 aangegeven dat een passende beoordeling slechts dan achterwege kan worden gelaten indien op grond van objectieve gegevens kan worden uitgesloten dat uitvoering van de werkzaamheden afzonderlijk of in combinatie met andere plannen of projecten significante gevolgen kan hebben voor dat gebied.

Naar mijn mening is het, naar de aard van de aangevraagde activiteit, niet op voorhand, op basis van objectieve gegevens, uit te sluiten dat de Zandmotor mogelijk significante gevolgen zou kunnen hebben voor de soorten en habitats waarvoor de Voordelta, Solleveld & Kapittelduinen, Voornes Duin, Haringvliet, Grevelingen, Oosterschelde, Noordzeekustzone en Waddenzee als Vogelrichtlijngebied en/of als Habitatrictlijngebied zijn aangewezen respectievelijk aangemeld. Derhalve concludeer ik dat een passende beoordeling conform artikel 19f van de Nb-wet 1998 vereist is.

Een passende beoordeling houdt in dat op basis van de beste wetenschappelijke kennis ter zake, alle aspecten van een plan of project die op zichzelf of in combinatie met andere plannen of

projecten de instandhoudingsdoelstellingen in gevaar kunnen brengen, geïnventariseerd moeten worden.

Bij de aanvraag zijn twee dergelijke passende beoordelingen gevoegd, zijnde de PB Zandwinning Zandmotor en de PB Aanleg Zandmotor, alsmede een leeswijzer, welke tot doel heeft om snel en gericht alle relevante informatie uit de passende beoordelingen te verzamelen. Beide passende beoordelingen zijn opgesteld door DHV.

B Beschermde gebieden

Instandhoudingsdoelstellingen/aanwijzingsbesluiten

Voor een uitgebreid overzicht van de kwalificerende habitattypen en habitatsoorten van de Natura 2000-gebieden Voordelta, Solleveld & Kapittelduinen, Noordzeekustzone, Waddenzee, Voornes Duin, Haringvliet, Grevelingen en Oosterschelde, evenals de wezenlijke kenmerken en waarden van het voormalig (staats-)natuurmonument Waddenzee en de beschermde natuurmonumenten Solleveld en Kapittelduinen verwijs ik naar de hieromtrent weergegeven informatie op www.minlnv.nl.

Aangezien de Natura 2000-gebied Waddenzee het voormalige (staats)natuurmonument Waddenzee vrijwel volledig omsluit en hetzelfde van toepassing is op het Natura 2000-gebied Solleveld & Kapittelduinen in relatie tot de nog vigerende natuurmonumenten Solleveld en Kapittelduinen, ben ik van mening dat voor de effectbeoordeling in relatie tot het natuurmonument Waddenzee verwezen kan worden naar de passende beoordeling ten aanzien van de Natura 2000-gebieden Waddenzee en Solleveld & Kapittelduinen en mijn oordeel hierover.

Dit kan mede omdat de wezenlijke kenmerken van de voormalige dan wel nog vigerende (staats)natuurmonumenten in de aanwijzingsbesluiten Waddenzee en Solleveld & Kapittelduinen ruim geformuleerd zijn en een breed scala aan diverse natuurwaarden betreffen.

De door DHV opgestelde passende beoordelingen zijn niet op lokaal niveau gemaakt, maar betreffen in de context van de Natura 2000-gebieden Waddenzee en Solleveld & Kapittelduinen als geheel. In deze beoordeling is het geheel van relevante natuurwaarden behandeld. Vanwege deze benadering ben ik van mening dat de met betrekking tot de toetsing van de natuurlijke waarden en kenmerken van het voormalig staatsnatuurmonument Waddenzee respectievelijk de nog vigerende natuurmonumenten Solleveld en Kapittelduinen grotendeels bij de passende beoordeling aangesloten kan worden. Aanvullend zal binnen mijn beoordeling een aantal kenmerkende ('natuurmonument-eigen') waarden, te weten landschappelijke aspecten en rust, als additionele elementen beoordeeld worden.

Afbakening van de effecten

De effecten van de zandwinning inclusief het zandtransport ten behoeve van de Zandmotor treden op drie niveaus op.

Ten eerste op processen en patronen in de Noordzee. Er kan slib vrijkomen wat mogelijk van invloed is op primaire productie, voedselbeschikbaarheid en/of voedselketen.

Ten tweede op leefgebieden. De zandwinning kan op de winlocatie leiden tot verstoring van bodemleven, veranderingen in organisch stof, verlies aan schelpdierbanken alsmede van invloed zijn op de voedselbeschikbaarheid.

Ten derde op soorten. De zandwinning kan een verstoring effect (door vaarbewegingen en onderwatergeluid) hebben op vissen, schelpdier- en visetende vogels, alleseters, bruinvissen en zeehonden.

Voor de aanleg (transport en suppletie van zand) en aanwezigheid van de Zandmotor zijn er twee categorieën effecten.

Op de eerste plaats de tijdelijke effecten. Deze treden op tijdens de aanlegfase. Het gaat om verstoring van broedvogels in aangrenzende Natura 2000-gebieden door aanlegwerkzaamheden op het strand, stikstofemissie- en depositie door machines, veranderingen in slib en voedingsstoffen tijdens de aanleg, en verstoring van vissen, vis- en schelpdieretende vogels en zeezoogdieren door de vaarbewegingen van sleepopperzuigers.

Op de tweede plaats de semi-permanente effecten. Deze treden vooral op in de eerste 10 tot 20 jaar na de aanleg. Het gaat om oppervlakteverlies van bestaande duinen, uitbreiding van het oppervlakte duinhabitats in nieuwe duinen, veranderingen in overstuiving en zandinwaai (sandspray), afname van de invloed van zilte zeewind (saltspray), veranderingen in het grondwaterniveau, effecten van recreatie, veranderingen in slib en voedingsstoffen als gevolg van erosie, en veranderingen in stromingspatronen.

Hieronder worden de effecten van de Zandmotor (aanleg en aanwezigheid) besproken en volgen mijn conclusies naar aanleiding van de bevindingen van beide passende beoordelingen.

Vogelsoorten

De PB Zandwinning Zandmotor geeft aan dat met betrekking tot de beschermde vogelsoorten effecten als gevolg van de winning door het verstoren van bodemareaal op de Noordzee en verstoring door vaarbewegingen en (onderwater)geluid uit te sluiten zijn, aangezien de zandwinning slechts zorgt voor verstoring van een klein gedeelte van het Nederlands Continentaal plat (<0,1%) en het gebied dat verstoord wordt door heen en weer varende schepen tussen zandwinlocatie en bestemming, geen belangrijk leef- en foerageergebied is voor vogels die beschermd zijn in de omliggende Natura 2000-gebieden.

Mogelijke effecten die wel op kunnen treden voor de niet-broedvogelsoorten, in het bijzonder duikeenden in Voordelta (brilduiker, eidereend, toppereend en zwarte zee-eend) en Noordzeekustzone (eidereend, toppereend en zwarte zee-eend), alsmede voor broedvogels (aalscholver, visdief, Noordse stern, grote stern en dwergstern) uit andere Natura 2000-gebieden (Voornes Duin, Haringvliet, Grevelingen en Oosterschelde) die foerageren in de Voordelta respectievelijk Noordzeekustzone, zijn een negatief effect van verminderde biomassa schelpdieren door vertraging van de voorjaarsbloei in mei van algen, respectievelijk een negatief effect op het broedsucces van de hiervoor genoemde broedvogels door veranderingen van doorzicht.

Met betrekking tot de brilduiker, eidereend, toppereend en zwarte zee-eend is vastgesteld dat er geen vertraging van de voorjaarsbloei te verwachten is. In Ter Heijde 2 km is de slibconcentratie met de Zandmotor veel hoger dan in de autonome situatie, maar de autonome ontwikkeling heeft daaraan verreweg de grootste bijdrage. Bij Noordwijk 10 km is het verschil ten opzichte van de achtergrond veel geringer, maar ook hier heeft de autonome ontwikkeling een grotere bijdrage dan de Zandmotor. De winning van de Zandmotor zelf heeft dus geen significante toename van de hoeveelheid slib.

Voor het effect op de chlorofylconcentratie en de voorjaarsbloei is volgens de PB Zandwinning Zandmotor hetzelfde op te merken. Bij Ter Heijde 2 km is het verschil ten opzichte van de autonome ontwikkeling gering te noemen en bij Noordwijk 10 km nauwelijks te onderscheiden van de autonome ontwikkeling. Op basis van de modelberekeningen kan worden geconcludeerd dat een significante verschuiving van de voorjaarsbloei als gevolg van de Zandmotor niet zal optreden. Door toename aan slib en daarmee afnemend doorzicht zal geen vertraging van de voorjaarsbloei optreden in zowel Noordzeekustzone als Voordelta. Derhalve kunnen significante effecten op duikereenden worden uitgesloten.

Met betrekking tot visdief, Noordse stern en grote stern is aangegeven dat de smalle, het dichtst bij de kust gelegen troebele zone iets breder wordt en de daaraan grenzende overgangszone iets smaller. Dit betekent voor visdieven en grote sterns dat ze in de broedperiode verder moeten vliegen (in een jaar met stormen gaat het om één kilometer tot enkele kilometers) om een zone met een bepaald doorzicht te bereiken. De broedperiode valt evenwel niet samen met de periode waarin zand wordt gewonnen. Aangezien de vertroebeling bij de zandwinning voor de Zandmotor 10 keer zo klein is dan de zandwinning voor Maasvlakte II (in de passende beoordeling Maasvlakte II is de afname van het doorzicht berekend op maximaal 1,5%), zijn er geen negatieve effecten te verwachten op broedvogels uit omliggende Natura 2000-gebieden die foerageren in de Voordelta. Effecten op dwergstern kunnen worden uitgesloten, omdat deze soort niet in de zuidelijke Noordzeekustzone foerageert.

Ik deel bovenstaande conclusies. Omdat de effecten op de op zee foeragerende vogels zeer beperkt zijn en niet leiden tot negatieve invloeden op de individuele 'fitness' van deze vogels, en daarnaast de vaarroutes niet gelegen zijn in de omgeving van belangrijke rustgebieden als zandplaten, acht ik het niet nodig om een specifiek voorschrift op te leggen ter bescherming van vogelconcentraties. Wel verbind ik aan de vergunning een voorschrift dat ziet op uitvoering van de aanlegwerkzaamheden zoveel mogelijk buiten het verlengde broedseizoen van vogels, dat is van 15 maart tot 15 augustus; zie voorschrift 11. Dit is ter voorkoming van effecten op broedvogels van de nabijgelegen Natura 2000-gebieden inclusief Solleveld & Kapittelduinen.

Habitattypen

H1110 en H1140

Effecten van de zandwinning op het habitattype Permanent overstromde zandbanken (H1110) en het habitattype Slik- en zandplaten (H1140) zijn uit te sluiten. De fijne fractie die tijdens de winning niet bezinkt in het laadruim (fijn zand en slib), vloeit samen met het water terug in de zee. Dit wordt overvloeiverlies genoemd. 85% van het sedimentverlies treedt op bij de zandwinning, de resterende 15% bij het aanbrengen van het gewonnen zand (klappen/rainbowen). In eerste

instantie wordt het vrijgekomen slib opgeslagen op de zeebodem. Onder invloed van extreme weersituaties komt het slib weer vrij. Blijkens modelberekeningen uitgevoerd door Deltares leidt de zandwinning voor de Zandmotor in de worst case situatie tot een toename van slibconcentratie van maximaal 5% in Voordelta, maximaal 3% in Noordzeekustzone en maximaal 0,3% in Waddenzee. De effecten treden op na 1 jaar (Voordelta), na 3 jaar (Noordzeekustzone) of na 4 jaar (Waddenzee) en duren enkele jaren (Noordzeekustzone en Waddenzee).

Blijkens de berekeningen wordt de grootschalige morfologie vooral bepaald door de aanvoer van zand en niet zozeer door slib. Een verandering van het slibgehalte in het water zal niet leiden tot een verandering van het bodemligging en daarmee ook niet tot een verandering van het oppervlak van de habitattypen H1110 en H1140. Omdat de bodemfauna een natuurlijke dynamiek tot 30 centimeter sedimentatie bij stormen verdraagt, zal een tijdelijke verhoging van het slibgehalte, met een omvang zoals die wordt veroorzaakt door de zandwinning, geen effect hebben op de kwaliteit van de habitattypen H1110 en H1140. Er zullen ook geen effecten op de locatie en vorming van de habitattypen H1110 en H1140 in Noordzeekustzone en Voordelta optreden.

Ik deel deze conclusie. De in de PB Zandwinning Zandmotor beschreven toename van slib is dermate klein dat dit ook naar mijn mening geen effect zal hebben op de kwaliteit van H1110 en H1140 en ook geen effect op de omvang van beide hiervoor genoemde habitattypen. De instandhoudingsdoelstelling van beide habitattypen komt niet in gevaar, noch voor Voordelta noch voor Noordzeekustzone en Waddenzee.

H2120

Voor het habitatype Witte duinen (H2120) zijn de belangrijkste effecten uitbreiding van het oppervlakte duinhabitats in nieuwe duinen en veranderingen in overstuiving en zandinwaai (sandspray). De duinontwikkeling ter plaatse van de Zandmotor en in de aangrenzende kustgedeelten zullen binnen de contouren van het Natura 2000-gebied Solleveld & Kapittelduinen vallen. Het gaat om een toename van het areaal Witte duinen, 20 ha ter plekke van de Zandmotor en 15 ha in de aangrenzende kustgedeelten, dat na twintig jaar nog aanwezig is. Een substantieel deel hiervan – hoeveel is nog niet bekend – zal ook op de langere termijn blijven bestaan. Onder invloed van de afname zanddynamiek in de Witte duinen (deze vormen nu de buitencontour) zal het grootste deel hiervan, naar schatting 3-5 ha, veranderen in Grijze duinen kalkrijk. Netto gezien neemt het areaal Witte duinen toe. Netto verlies wordt uitgesloten, omdat de afname van het huidige areaal een direct gevolg is van de ontwikkeling van nieuwe Witte duinen zeewaarts ervan. Meer ruimte voor natuurlijke dynamiek betekent ook dat de kwaliteit van dit habitatype op de meeste plaatsen duidelijk zal verbeteren.

De Zandmotor leidt dus tot een substantiële toename van het oppervlakte Witte duinen en tot verbetering van de kwaliteit van de habitatype.

Ik deel deze conclusie. Op basis van het netto resultaat stel ik vast dat de Zandmotor de realisatie van de instandhoudingsdoelstelling voor H2120 niet in gevaar brengt. Sterker nog, met de netto toename en verbetering van de kwaliteit wordt meer gedaan dan strikt op basis van de instandhoudingsdoelstelling – behoud oppervlakte en kwaliteit – gevraagd wordt. Waar optimalisering van verstuing als resultaat van dynamisch kustbeheer conflicteert met de veiligheid van het achterliggende land, is in het kader van Natura 2000 bewust gekozen voor een behouddoelstelling voor kwaliteit. Deze situatie doet zich in principe voor bij de Delflandse kust. Naar mijn mening is de veiligheid evenwel niet in het geding gezien de netto toename van het areaal witte duinen zoals hierboven beschreven. De toelichting op de instandhoudingsdoelstelling voor Witte duinen zoals opgenomen in het ontwerp aanwijzingsbesluit zegt overigens niets over een "ten gunste ontwikkeling" van Witte duinen naar Grijze duinen. Toch kan ik hiermee instemmen gezien de netto toename van het areaal Witte duinen enerzijds en de recente aanpassing van de instandhoudingsdoelling voor Grijze duinen kalkrijk van behoud oppervlakte en verbetering kwaliteit naar uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit anderzijds. Bij de in de PB Aanleg Zandmotor verwoorde "automatische" opname binnen de begrenzing van de zeewaartse uitbreiding van het areaal witte duinen stel ik vast dat dit een logisch gevolg van de begrenzingssystematiek conform de aanwijzingsbesluiten voor de beschermde natuurmonumenten Solleveld en Kapittelduinen, en niet één op één doorvertaald kan worden naar de begrenzing van het Natura 2000-gebied Solleveld & Kapittelduinen. Ik teken daarbij aan dat het voren bedoelde besluit uitgaat van natuurlijke processen waar de Zandmotor een semi-natuurlijke proces betreft – er wordt zand op het strand gestort – waarmee het natuurlijke proces van duinvorming in gang wordt gezet.

H2130A

Voor het habitatype Grijze duinen kalkrijk (H2130A) zijn er 4 effecten.

Het extra areaal van dit habitatype in de nieuwe duinen draagt bij aan de uitbreidingsdoelstelling. De omvang van deze toename is onbekend, evenals het voortbestaan van de areaaltoename vanwege de verwachte erosie van de Zandmotor.

De toename van kleinschalige zandinwaai (sandspray) zal in het gebied achter de huidige buitenste zeereep leiden tot kwaliteitsverbetering van dit subhabitatype.

Afname van saltspray kan door versnelde ontwikkeling van struwelen leiden tot een afname van het oppervlak Grijze duinen kalkrijk. Door intensief beheer, bijvoorbeeld in de vorm van begrazing, kan dit effect worden voorkomen. Dit vindt momenteel reeds plaats. Het Natura 2000 beheerplan voorziet in zeewaartse uitbreiding van het begraasde gebied. Hierdoor zal vrijwel het gehele areaal van dit habitatype voldoende intensief worden beheerd om verstruiking tegen te gaan, inclusief het verwijderen van een deel van de nu al aanwezige struiken.

Er moet rekening gehouden worden met een geringe afname van het areaal van dit subhabitatype afhankelijk van de breedte van de nieuwe duinen en de daarmee samenhangende afname van het areaal in de huidige Witte duinen. Deze afname is kleiner dan de toename van het areaal in de huidige Witte duinen onder invloed van de aangroei van nieuwe duinen.

Er is een gering verlies – 100 tot 1.000 m² oftewel 0,01 à 0,1 ha – onder invloed van grondwaterstandstijging. Door de aanleg van de Zandmotor waarmee de duinen plaatselijk breder worden, en de verwachte groei van de zoetwaterbel in Solleveld als gevolg hiervan stijgt de grondwaterstand plaatselijk tot minder dan 1,25 meter onder het maaiveld, zijnde de gemiddelde laagste grondwaterstand die gezien wordt als kritische grenswaarde voor geheel droge duinvegetatietypen. De grondwaterstandstijging ten gevolge van de Zandmotor bedraagt in de eerste fase (globaal 5-10 jaar na de aanleg) circa 0,35 meter. Dit neemt af tot ruim 0,2 meter na 20 jaar. De gemiddelde grondwaterstand blijft nog royaal onder het maaiveld. Vegetatie en bodem zullen slechts een geringe invloed van de grondwaterstandstijging ondervinden. Er zal geen sterke humusontwikkeling in de bovenste bodemlaag optreden. Waar de bodem op de langere termijn weer volledig droog wordt, zullen de oorspronkelijke vegetaties zich onder invloed van het reguliere begrazingsbeheer vrijwel geheel herstellen.

De conclusie is dat het oppervlakte H2130A op de middellange termijn en waarschijnlijk ook op de langere termijn op beperkte schaal zal toenemen en de kwaliteit ervan zal verbeteren.

Ik deel deze conclusie. De hiervoor beschreven toename van het oppervlakte Grijze duinen kalkrijk door het ontstaan van nieuwe duinen op de Zandmotor sluit aan bij de instandhoudingsdoelstelling voor H2130A in Solleveld & Kapittelduinen die onlangs gewijzigd is van behoud oppervlakte naar uitbreiding oppervlakte met name voor vergraste en verstruweelde duingraslanden behorende tot dit subhabitatype. De hiervoor beschreven geringe afname van het areaal Grijze duinen kalkrijk door afname van saltspray is niet in overeenstemming met de instandhoudingsdoelstelling van dit subhabitatype, maar dit wordt weer hersteld door de voorgenomen uitbreiding van het begraasde areaal in Solleveld.

Uit de PB Aanleg Zandmotor leid ik af dat de niet gekwanticeerde geringe afname van areaal Grijze duinen kalkrijk door afname van saltspray minder dan 3 ha en bovendien niet significant is.

Immers, deze geringe afname is minder dan de toename van het areaal binnen de huidige Witte duinen. Per saldo is er dus sprake van een toename van het areaal grijze duinen kalkrijk. Dit is in overeenstemming met de gewijzigde instandhoudingsdoelling voor H2130A in Solleveld & Kapittelduinen.

Gezien het geringe en bovendien niet blijvende effect van grondwaterstandstijging brengt de Zandmotor ook op dit punt het realiseren van de instandhoudingsdoelstelling voor H2130A niet in gevaar. Ik stel echter ook vast dat de grondwaterstand op andere plaatsen – in het gebied direct achter de huidige zeereep, zeewaarts hiervan en in het gebied direct hierachter en ter plaatse van de Zandmotor zelf – groter zal zijn (respectievelijk 0,5, 0,65 en 0,9 meter) dan op de plekken waar H2130A voorkomt. Ik acht het daarom gewenst, de effecten van grondwaterstandstijging te monitoren om zo een “vinger aan de pols” te houden en waar nodig te kunnen bijsturen. Op deze en andere aspecten van monitoring ga ik in paragraaf 8 van deze overwegingen nader in.

H2130B

Volgens de PB Aanleg Zandmotor heeft de Zandmotor vooral een tijdelijk effect op Grijze duinen kalkarm (H2130B) door stikstofemissie en –depositie als gevolg van de aanlegwerkzaamheden. De tijdelijke extra depositie van stikstof in dit habitatype kan een gering/theoretisch effect hebben, aangezien de huidige achtergronddepositie – tussen 800 en 1100 mol/ha/jaar – de kritische depositiewaarde – 940 mol/ha/jaar overschrijdt. De tijdelijke geringe toename van stikstofdepositie ligt ruim binnen de in het gebied aanwezige bandbreedte in achtergronddepositie. Het effect is gering van omvang (afhankelijk van de te kiezen uitvoeringsvariant 4 tot 15 mol/ha/jaar (variant Rechtstreeks) resp. 3 tot 10 mol/ha/jaar (variant Hoek van Holland) voor het achter de zeereep gelegen deel van de Grijze duinen), omdat de toename van de depositie tijdelijk en de kwaliteit van dit habitatype goed is. Ter voorkóming van eventuele effecten zal het beheer conform de

overeenkomst tussen de provincie Zuid-Holland en de terreinbeheerders gedurende de periode van 5 jaar geïntensiveerd worden. De conclusie is dat de aanleg van de Zandmotor geen negatieve gevolgen heeft voor habitatype Grijze duinen kalkarm.

Ik deel deze conclusie. Ik teken daarbij aan dat de constatering inzake overschrijding van de kritische depositiewaarde voor H2130B juist is indien voor wat betreft de huidige achtergronddepositie op Solleveld wordt uitgegaan van de worst case, zijnde 1100 mol/ha/jaar. De effecten van de langjarige overschrijding worden gemitigeerd door aanpassing van het huidige beheer. Zo beschouwd levert de geringe en bovendien tijdelijke toename van de stikstofdepositie op H2130B geen gevaar op voor de realisatie van de instandhoudingsdoelstelling voor dit subhabitatype. Tevens heb ik kennis genomen van de dalende trend voor de achtergronddepositie in relatie tot Solleveld & Kapittelduinen.

In aanvulling op de hierboven beschreven verschillen in stikstofdepositie tussen beide uitvoeringsvarianten voor wat betreft Grijze duinen kalkarm constateer ik af ook dat de effecten van extra stikstofdepositie ter hoogte van het strand voor Solleveld bij de uitvoeringsvariant Rechtstreeks – maximaal een toename van 30 mol/ha/jaar – hoger zijn dan bij de uitvoeringsvariant Hoek van Holland die berekend worden op maximaal 18 mol/ha/jaar extra. Vanwege deze lagere stikstofdepositie heeft de uitvoering van de variant Hoek van Holland uit ecologische overwegingen mijn voorkeur boven de variant Rechtstreeks. Naast het effect op stikstof hebben de uitvoeringsvarianten ook een effect op migrerende habitatoorten (zeezoogdieren). Hierop ga ik verderop in deze paragraaf nog nader in.

H2150

Mede als gevolg van de aanleg van de Zandmotor wordt de kritische depositiewaarde van het habitatype Duinen met struikhei (H2150) – deze bedraagt 1100 mol/ha/jaar – licht overschreden. Door verbetering van het beheer zullen de eventuele kleine effecten die worden veroorzaakt door en toename van stikstofdepositie, worden voorkómen. De aanleg van de Zandmotor heeft geen effect op de kwaliteit en kwantiteit van dit habitatype. Effecten op habitatype H2150 Duinen met struikhei kunnen worden uitgesloten.

Ik deel deze conclusie. Uit de PB Aanleg Zandmotor leid ik af dat het kennelijk om een verwaarloosbaar effect gaat dat bovendien door beheermaatregelen kan worden gemitigeerd. Bovendien gaat het om een tijdelijk effect. De instandhouding van dit habitatype is niet in gevaar.

H2160, H2180A, H2180C en H2190B

De duinhabitattypen Duindoornstruwelen (H2160), Duinbossen droog (H2180A), Duinbossen binnenduintrand (H2180C) en Vochtige duinvalleien kalkrijk (H2190B), bevinden zich op relatief grote afstand (1 kilometer of meer) van de kust voor Solleveld en buiten de invloedssfeer van de voorgenomen zandwinning en suppletie, alsmede de bijbehorende vaarbewegingen. De kritische depositiewaarde van de habitattypen H2180A en H2180C (1300 en 1990 mol N/ha/jaar) wordt niet overschreden door stikstofemissies tijdens de werkzaamheden en daaruit voortvloeiende depositie die, afhankelijk van de uitvoeringswijze, toeneemt met maximaal 30 mol/ha op het strand voor Solleveld (uitvoeringsvariant Rechtstreeks) respectievelijk 18 mol/ha ter hoogte van de locatie van de Zandmotor voor Solleveld en ter hoogte van de boosterstations (uitvoeringsvariant Hoek van Holland). Het habitatype H2160 komt wel op relatief geringe afstand van het plangebied voor. De vrij hoge kritische depositiewaarde van dit habitatype (2020 mol N/ha/jaar) zal door de werkzaamheden niet overschreden worden. Effecten op de duinhabitattypen H2160, H2180A, H2180C en H2190B kunnen derhalve worden uitgesloten.

Ik deel deze conclusie. De PB Aanleg Zandmotor en de notitie Onderbouwing stikstofdepositie (bijlage 1 bij deze PB) maken in voldoende mate inzichtelijk dat er geen negatieve effecten op de habitattypen H2160, H2180A, H2180C en H2190B zullen optreden.

Habitatoorten: vissen

Zowel in de Voordelta als in de Noordzeekustzone komen trekvissoorten voor. Het gaat om fint, rivierprik en zeeprik (beide gebieden) alsmede elft (alleen Noordzeekustzone). Mogelijke negatieve effecten op voornoemde vissoorten zijn verslechtering van het leefgebied door een toename van slib en verstoring door onderwatergeluid en vaarbewegingen.

De genoemde trekvisser gebruiken de kustzone als doortrekgebied. Hoewel de fint de kustzone ook gebruikt als leefgebied lijkt de populatieomvang van deze vissoort eerder te worden bepaald door de omvang en de kwaliteit van de paai- en opgroeigebieden in de omliggende estuaria. Een eventueel direct fysiek effect op de voedselopname door vissen ten gevolge van een verhoging van slibconcentratie is niet te verwachten. De verhoging van de slibconcentratie door zandwinning is kleiner dan 5% van de autonome slibconcentratie in Noordzeekustzone en Voordelta. Bovendien

wordt de voedselopname van vissen die al zijn aangepast aan troebelere omstandigheden (zoals in de kustzone), niet beïnvloed door concentraties tot circa 100 mg/l.

Vissen maken voor het waarnemen van prooien zowel gebruik van het opvangen van trillingen als het zicht. Naar verwachting wordt de afname van het doorzicht geheel gecompenseerd door het waarnemen van trillingen. De toename van slib is dermate laag – maximaal 2-3 mg/l – dat er geen positieve effecten te verwachten zijn op de predatieratio, mede gezien de dagelijkse fluctuatie in slibhoeveelheden met maxima tot 100 mg/l.

Om de riviermondingen te vinden concentreren trekvissen zich vooral op de gradiënt in de zoutconcentratie in het water. Deze zullen niet veranderen. Derhalve zal de Zandmotor geen negatief effect hebben op trekvissen in Noordzeekustzone en Voordelta, noch door verminderd voedselaanbod noch door verminderd doorzicht of verminderde oriëntatie.

Uit onderzoek is gebleken dat de kabeljauw – de meest gevoelige vissoort qua geluid – bij lage frequenties een lagere gehoordrempel hebben dan andere zeezoogdieren. Een geluidsniveau boven 75 dB(A) kan leiden tot gedragsverandering. Dit treedt op binnen 50 meter rond baggerschepen. De gehele kustzone vormt het leefgebied van de kabeljauw. Trekvissen hebben een vergelijkbaar groot leefgebied als de kabeljauw. Zij zijn echter minder gevoelig voor onderwatergeluid. Bovendien is de migratiezone tussen Voordelta en Noordzeekustzone breed genoeg om verplaatsing mogelijk te maken. Er worden dan ook geen negatieve effecten van geluid of vaarbewegingen van de beschermde vissoorten verwacht.

Ik stem in met de conclusies. De zandwinning ten behoeve van de Zandmotor zal geen negatief effect hebben op de fitness van trekvissen, omdat zij hun voedsel en de paaigebieden onverkort zullen kunnen blijven vinden. Door de aanwezige uitwijkmogelijkheden zal ook naar mijn mening geen negatief effect door onderwatergeluid optreden.

Habitatsoorten: zeezoogdieren

Effecten op de beschermde zeezoogdieren (bruinvis, gewone- en grijze zeehond) als gevolg van de winning zelf – in casu toename van slib en beperking van het doorzicht – zijn uit te sluiten, omdat zeezoogdieren weinig gevoelig zijn voor beperkt doorzicht en zij ook foerageren in de ondiepe kustzone en overgangswateren met een van nature hoog slibgehalte. Daarbij valt de afname van doorzicht als gevolg van de zandwinning geheel binnen de bandbreedte van het doorzicht in het natuurlijk habitat. Ook geldt dat zeezoogdieren een grote actieradius hebben. Tijdelijke veranderingen in het doorzicht hoeven niet tot negatieve effecten te leiden. Ook het voedselaanbod zal niet wijzigen, omdat het aantal vissen niet gelimiteerd is door veranderingen in de primaire productie.

De verandering van het doorzicht van het water, als gevolg van een toename van het slibgehalte (deze is berekend op 0,1-0,2% in de omgeving van de zandwinning leidende tot een toename van slibconcentraties in de bovenste waterlaag van 3-5 mg/l ter hoogte van Katwijk wat neerkomt op 5-10% van de autonome slibconcentratie), valt binnen de bandbreedte van de variatie van het natuurlijk voorkomen van deze soorten. Het percentage slib neemt af na beëindiging van de zandwinning. Later in de tijd en verder weg van de zandwinning wordt het effect minder. De hoeveelheid slib dat vrijkomt tijdens de aanleg van de Zandmotor, is veel kleiner. Afname van de primaire productie leidt niet tot effecten op de voedselvoorziening aangezien de vissen waarop de soorten foerageren niet gelimiteerd worden door de primaire productie. De toename aan slib leidt naar mijn oordeel niet tot verandering in de biomassa en ruimtelijke verdeling van vis en dus ook niet op de voedselbeschikbaarheid voor de bruinvis en de beide zeehondensoorten.

Beïnvloeding van het leefgebied van zeezoogdieren door verstoring als van de aanwezigheid van schepen tijdens de zandwinning en de vaarbewegingen van deze schepen zijn niet uit te sluiten. Zeehonden vertonen vermijdingsgedrag ten aanzien van een baggerend schip dat zich op een afstand van circa 3.150 meter van hen vandaan bevindt. Uitgaande van totaal 10 zandwinlocaties waar tegelijkertijd wordt gewonnen binnen een jaar, ter hoogte van de Voordelta bedraagt het maximale verstoringgebied op enig moment 50% van het betreffende beschermingsgebied. De verstoringduur van de winschepen gedurende een baggercyclus, die in totaal 3 à 5 uur duurt, is voor het zandzuigen 30 tot 60 minuten en voor het heen- en terugvaren 120 tot 180 minuten. Het aantal vaarbewegingen in het kader van de Zandmotor is afhankelijk van de capaciteit van de in te zetten sleephopperzuigers en varieert per uitvoeringsvariant. In de variant *Rechtstreeks* wordt in de worst case gebruik gemaakt van twee kleinere hoppers (circa 3.000 m³), drie middelgrote hoppers (5.000 m³) en één grote hopper (10.000 m³). Verdeeld over de uitvoeringsperiode van 7 maanden leidt hun inzet tot circa 7.740 hopperbewegingen. Bij een volcontinue inzet levert dit 96 vaarbewegingen per dag (4 vaarbewegingen per uur) op. In de variant *Hoek van Holland* wordt het aantal vaarbewegingen gereduceerd tot circa 2.500 bij een inzet van grotere hoppers met een

capaciteit van 16.000 m³. Deze grotere hoppers kunnen ook in slechte weeromstandigheden lossen.

De rustplaatsen van zeehonden kunnen verstoord worden door vaarbewegingen binnen een afstand van circa 1.200 meter vanuit de wingebieden, waaronder de onderhavige winning. Indien er weinig uitwijkmogelijkheden zijn, kan de verstoring leiden tot effecten op de fitness van de individu. De belangrijkste rustplaatsen van zeehonden bevinden zich in de Voordelta (Verklikkerplaat). Dit is op ruime afstand (tientallen kilometers) van de zandputten en de vaarroute richting de Delflandse kust. Ik acht het daarom niet nodig om ter bescherming van zeehonden specifieke voorschriften op te leggen.

Noordzeekustzone is mede aangewezen voor de bruinvis. Deze soort is minder verstoringsgevoelig dan de beide soorten zeehonden: de soort is veel mobieler en heeft geen vaste foerageerlocaties; de eventuele verstoringsduur is beperkt. De bruinvis wordt in de kustwateren het meest gezien in de winter, langs de Noord-Hollandse kust alsmede ten noorden en noordwesten van de Waddeneilanden. Voor de Delflandse kust komen relatief weinig bruinvissen voor. Noordzeekustzone en Waddenzee zijn aangewezen voor gewone- en grijze zeehond. De Delflandse kustzone fungeert als foerageergebied voor langstreckende zeehonden, alsmede lokaal levende zeehonden. Er zijn geen rustverblijven (zandplaten) in de Delflandse kustzone. Er is derhalve geen sprake van visuele verstoring. Ik deel deze conclusie.

Naast de vaarbewegingen kan ook onderwatergeluid van invloed zijn op de kwaliteit van de kustzone als foerageer- en leefgebied van zeehonden en bruinvis. Blijkens onderzoek verricht ten behoeve van de aanleg van de Tweede Maasvlakte leidt onderwatergeluid alleen in de directe omgeving (straal van minder dan 100 meter) van de baggerschepen tot een gedragsbeïnvloeding van zeezoogdieren op basis van 75 dB(A) boven de gehoorgrens. Deze situatie kan ook optreden bij de Zandmotor, omdat de geluidsproductie bij de zandwinning van de Zandmotor vergelijkbaar is

Aangezien de zandwinputten en de vaarroute richting de Delflandse kust op tientallen kilometers afstand van de van primair leefgebied van zeehonden en bruinvis liggen, het verstoorde oppervlak relatief klein is ten opzichte van het totale leef- en foerageergebied en de individuele dieren een grote actieradius hebben, worden geen verstoringseffecten van geluid of vaarbewegingen op zeezoogdieren verwacht op de staat van instandhouding van zeezoogdieren.

Ik deel deze conclusie. Ook op grond van de goede uitwijkmogelijkheden, het niet plaatsgebonden foerageren en de beperkte verstoringsduur verwacht ik geen effecten van verstoring van zowel de winning, de vaarbewegingen als de suppletie op deze drie zeezoogdiersoorten. In relatie tot beide voorgestelde uitvoeringsvarianten overweeg ik dat het aantal vaarbewegingen in de variant Hoek van Holland aanzienlijk kleiner is dan in de variant Rechtstreeks. De af te leggen vaarafstand ten opzichte van het wingebied is echter groter in de variant Hoek van Holland. Op grond van het kleinere aantal vaarbewegingen en, als gevolg hiervan, het kleinere aantal potentiële verstoringsmomenten van migrerende- en foeragerende zeezoogdieren heeft de variant Hoek van Holland vanuit ecologische overwegingen mijn voorkeur boven de variant Rechtstreeks.

Habitatsoorten: nauwe korfslak

De nauwe korfslak komt niet voor in Solleveld. Omdat de populaties in de Kapittelduinen zich op grotere afstand bevinden zijn effecten op het leefgebied van nauwe korfslak door de aanleg van de Zandmotor uit te sluiten.

Ik deel deze conclusie. Ik teken daarbij aan dat in het ontwerp aanwijzingsbesluit Solleveld & Kapittelduinen geen instandhoudingsdoelstelling voor nauwe korfslak is opgenomen. Dit is een omissie en wordt hersteld in het definitieve aanwijzingsbesluit.

Conclusie effectenanalyse

Op basis van de binnen mijn directie aanwezige kennis en expert-judgement onderschrijf ik, ten aanzien van de effecten die optreden als gevolg van de voorgenomen aanleg (inclusief zandwinning, -transport en -suppletie) en de aanwezigheid van de Zandmotor, de bovenstaande conclusies die volgen uit de door DHV opgestelde en door RWS aangeleverde PB Zandwinning Zandmotor en PB Aanleg Zandmotor.

Om verstoring ten gevolge van de aanlegwerkzaamheden te voorkomen dan wel zo klein mogelijk te houden indien verstoring bij de uitvoering van de werkzaamheden niet kan worden vermeden, verbind ik aan de vergunning een voorschrift dat verstoring dient te worden beperkt tot hetgeen

strikt onvermijdbaar is in samenhang met de uitvoering van de vergunde werkzaamheden; zie voorschrift 10.

Landschappelijke aspecten en rust

In aanvulling op het voorafgaande merk ik op dat de beschermde natuurmonumenten Solleveld en Kapittelduinen zich, naast de aanwezigheid van diverse flora en fauna, ook kenmerken door de uitgestrektheid c.q. openheid van het gebied, de verscheidenheid aan milieumomstandigheden, de mate van reliëf, het gevarieerde en aantrekkelijke landschap en de hierbinnen heersende rust. In potentie kunnen deze specifieke kenmerken en het kenmerk duisternis door de aanlegwerkzaamheden beïnvloed worden.

Het aspect van rust kan in enige mate verstoord worden door de aanlegwerkzaamheden. Dit wordt met name bepaald door de fysieke aanwezigheid van schepen en de activiteiten samenhangend met de aanleg-, lees: suppletiewerkzaamheden. Deze onderscheiden zich echter niet wezenlijk van het overige reguliere scheepvaartverkeer of de reguliere visserijactiviteiten voor de Delflandse kust. Daarbij zijn de aanlegwerkzaamheden relatief beperkt in de tijd.

Deze overweging is ook van toepassing op mogelijke verstoring van de landschappelijke kenmerken (het open en ongeschonden karakter) van het duingebied. Deze verstoring zal niet optreden, indien de persleiding en de 3 boosterstations, in geval de uitvoeringsvariant Hoek van Holland wordt gevolgd, op het strand en daarmee buiten de zeewaartse begrenzing van het staats- en beschermd natuurmonument Kapittelduinen worden gelegd.

Voor de fauna in de beschermde natuurmonumenten Solleveld en Kapittelduinen is geluid een mogelijke verstoringsbron. Met het oog op de te handhaven rust voor de fauna inclusief vogels is het gewenst dat het geluidsniveau van 45dB(A) als middelsom van twee relevante drempelwaarden niet wordt overschreden. Ik doel hier op de drempelwaarde van 42 dB(A) voor bosvogels respectievelijk 47 dB(A) voor weidevogels (heide en open gebied). In Solleveld en Kapittelduinen komen zowel duinbossen als open gebied (onbeboste duinen) voor. Aangezien de aanlegwerkzaamheden op het strand en dus buiten beide beschermde natuurmonumenten plaatsvinden, valt de naar verwachting geringe geluidverstoring door deze werkzaamheden onder de categorie externe werking.

Een ander mogelijke verstoringseffect is lichthinder. In principe heeft een opererende hopper iets meer verlichting dan een normaal varend schip. Enerzijds is er meer verlichting gewenst omdat de bemanning aan dek opereert, anderzijds is een minimum aan lichthoeveelheid gewenst om meer zicht te hebben tijdens het manoeuvreren. In de punt van het schip is er iets meer licht, omdat daar voor suppleren de persleidingen op elkaar worden aangesloten. Omdat er bij de zandsuppletie sprake is van externe werking op Solleveld en – bij uitvoering van de variant Hoek van Holland – ook op Kapittelduinen, waarbij de winning plaatsvindt op het strand en de vooroever, is er door de verlichting van het schip sprake van enige aantasting van de waarde duisternis in beide beschermde natuurmonumenten. Dit effect kan worden gemitigeerd door het gebruik van aangepaste verlichting bij uitvoering van de werkzaamheden tijdens de schemering en de nachtelijke uren. Ik teken daarbij aan dat Kapittelduinen een belangrijk gebied is voor vleermuizen die in de duisternis jagen en in bunkers binnen het duingebied hun verblijfplaats hebben.

Ik concludeer dat de hierboven genoemde werkzaamheden niet van een dusdanig invloed zijn op de aspecten van rust, landschap en duisternis, dat hierin een reden gevonden moet worden om de gevraagde vergunning te weigeren. De aanleg van de Zandmotor heeft geen schadelijke gevolgen voor de wezenlijke kenmerken van de beschermde natuurmonumenten Solleveld en Kapittelduinen.

Om geluidhinder door de aanlegwerkzaamheden tegen te gaan verbind ik aan de vergunning een voorschrift dat ziet op het voorkomen van piekgeluiden; zie voorschrift 12.

Om geluidverstoring op de in de beschermde natuurmonumenten Solleveld en Kapittelduinen verblijvende fauna te voorkomen neem ik in de vergunning een voorschrift op dat het geluidniveau van 45 dB(A) ten gevolge van de aanlegwerkzaamheden beide beschermde natuurmonumenten niet mag bereiken; zie voorschrift 13.

Om lichtverstoring van fauna, met name jagende vleermuizen afkomstig uit het beschermd natuurmonument Kapittelduinen, te voorkomen neem ik in de vergunning een voorschrift op dat het zoveel mogelijk bij daglicht werken voorschrijft en voor werken buiten het daglicht voorziet in het gebruik van vleermuisvriendelijke verlichting bij de uitvoering van de aanlegwerkzaamheden volgens de variant Hoek van Holland; zie voorschrift 14.

Aan de vergunning heb ik verder een voorschrift verbonden dat aantasting van het landschap in de beschermde natuurmonumenten Solleveld en Kapittelduinen moet worden voorkomen door voor te

schrijven dat de huidige helmvegetatie op het buitentalud van de zeereep in zijn geheel dient te worden ontzien (zie voorschrift 15) en de persleidingen en boosterstations, bij uitvoering van de aanlegwerkzaamheden volgens de variant Hoek van Holland, op het strand worden aangelegd; zie voorschrift 16.

Eveneens in relatie tot het landschap neem ik een voorschrift op houdende het vervoer van de voor de suppletie benodigde materialen behalve de bulldozers via de meest zuidelijke strandslag van Kapittelduinen (bedoeld is de Slag Rechtstraat) naar het strand in geval er wordt gekozen voor uitvoering van de mega suppletie via de variant Hoek van Holland; zie voorschrift 17.

Met het voorschrijven van één aanvoerroute van materialen wordt bovendien onnodige verstoring van de in Solleveld en Kapittelduinen verblijvende diersoorten voorkomen. Ik ga er van uit dat de bulldozers via de strandslag bij Ter Heijde naar de suppletielocatie worden gebracht.

Afwegingskader Nota ruimte

Aangezien het afwegingskader van de Ruimte in het onderhavige geval, uitgezonderd het aspect duisternis, het afwegingskader van de Habitatrictlijn volgt, is met het doorlopen van het afwegingskader zoals opgenomen in artikel 19f, lid 1, van de Nb-wet 1998 materieel aan de vereisten van het afwegingskader de Nota Ruimte voldaan. Het aspect duisternis is hiervoor expliciet overwogen. Deze afweging heeft plaatsgevonden op basis van artikel 16 van de Nb-wet 1998.

6 CUMULATIE

Voor de zandwinning kunnen cumulatieve effecten optreden als gevolg van de volgende activiteiten: zandwinning Maasvlakte 2 (eerste fase), versterking Delflandse kust, zandwinning ophoogzand Noordzee, zandwinning suppletiezand Noordzee en aanleg Westerschelde Container Terminal, alsmede vaarbewegingen van beroepsvaart, bagger- en recreatieschepen. Daarnaast is rekening gehouden met de eventuele gevolgen van het verspreiden van baggerspecie op baggerstortlocaties op de Noordzee.

De overige zandwinningen, de aanleg van de Tweede Maasvlakte en de Westerschelde Container Terminal hebben invloed op het slibgehalte en op de primaire productie in de Voordelta. Volgens de berekeningen treedt er als gevolg van alle winningen tezamen een tijdelijke toename van slib in de bodem op van 1% na 2011 en een toename in de oppervlaktelaag van het water van 6 mg/l. De chlorofylconcentratie en de primaire productie neemt in de Voordelta in 2011 af met respectievelijk 20% en 28%. Voor Noordzeekustzone gaat het om maximaal 12% (afname chlorofylconcentratie) en 22% (afname primaire productie). In de Waddenzee nemen zowel de chlorofylconcentratie als de primaire productie met een paar procent af. De chlorofylconcentratie door zandwinning voor de Zandmotor daalt tijdelijke met 2,4% verder dan zonder deze winning. Omdat het ecosysteem niet voedselgelimiteerd is ten aanzien van fytoplankton, zal er door deze extra daling geen sprake zijn van significante effecten op beschermde soorten. Omdat de zandwinning voor de Zandmotor geen vertraging in de voorjaarsbloei van algen veroorzaakt, treedt er op dit aspect ook geen cumulatie op.

In totaal wordt minder dan 150 km² bodem verwijderd door suppleties en zwakke schakels, voor ophoogzand en aanleg van Maasvlakte 2. Tezamen met de voorgenomen winning van de zandmotor wordt minder dan 0,3% van het NCP verstoord. Omdat het verstoorde oppervlak van alle winningen samen zo klein is, treedt er geen effect op de voedselbeschikbaarheid van beschermde soorten op en kan een significant effect worden uitgesloten.

De zandwinning zelf vindt plaats buiten de Natura 2000-gebieden. De effecten hiervan op de Natura 2000-gebieden beperken zich dus tot de externe werking. Dit is vooral relevant voor soorten die op korte afstand van de winningen in de Natura 2000-gebieden voorkomen en bovendien verstoring gevoelig zijn. De soort waarbij dit het geval is, is de zeehond. De reguliere scheepvaartbewegingen inclusief visserij en recreatie dragen in sterke mate bij aan de verstoring in het Natura 2000-gebied Voordelta. De kustzone, het gebied rond de 20 meter dieptelijn alsmede de Maasgeul/Maasmond bij Hoek van Holland, vormen een druk bevaren gebied. Op het NCP vinden jaarlijks ongeveer 260.000 scheepsbewegingen plaats. Circa 52% van het totale scheepvaartverkeer is routegebonden, circa 48% niet routegebonden. Het aantal scheepvaartbewegingen als gevolg van de zandwinning voor de Zandmotor bedraagt maximaal 7740 vaarbewegingen, dat is circa 3% van het totaal aantal scheepvaartbewegingen. DHV concludeert dat er dan ook geen sprake is en significante bijdrage aan de bestaande verstoring langs de kust.

Het merendeel van de vaarbewegingen is niet gekoppeld aan plannen of projecten, maar het gevolg van transport van goederen en recreatie via reguliere vaarroutes. Voor de zandwinprojecten worden zowel de reguliere vaarroutes als lokale routes naar de winlocaties gebruikt. De andere zandwinprojecten worden gelijktijdig met de zandwinning voor de Zandmotor uitgevoerd. Direct in de buurt van de zandwinning voor de Zandmotor vinden de winningen voor de Tweede Maasvlakte plaats. DHV concludeert dat er voldoende relatief rustig gebied overblijft om naar uit te wijken.

Voor de aanleg is er volgens RWS geen sprake van cumulatieve effecten indien de mitigerende maatregelen worden uitgevoerd. Ter onderbouwing van deze conclusie voert RWS aan dat negatieve effecten van de aanleg van de Zandmotor op de instandhoudingsdoelen en de natuurwaarden van de Natura 2000-gebieden Solleveld & Kapittelduinen, Noordzeekustzone en Waddenzee kunnen worden uitgesloten.

Ik deel deze conclusie. De PB Aanleg Zandmotor maakt in voldoende mate inzichtelijk dat er geen negatieve effecten zullen optreden. Daarenboven constateer ik dat op een groot aantal aspecten waaronder de uitbreiding van het oppervlakte duinhabitats in nieuwe duinen zelfs positieve effecten op de instandhoudingsdoelstellingen te verwachten zijn. De in samenhang met de Zandmotor voorgestelde mitigerende maatregelen zijn bedoeld om negatieve effecten te voorkómen.

Conclusie cumulatie effecten

Samengevat concludeer ik dat er als gevolg van de zandwinning, het zandtransport en de zandsuppletie/aanleg van de Zandmotor geen cumulatie van effecten ten opzichte van de eventuele effecten vanuit andere activiteiten zoals overige zandwinningen, de aanleg van de Tweede Maasvlakte, scheepvaart, lokale baggerstoringen en andere werkzaamheden zal optreden. Alleen daar waar schepen in noodgevallen afwijken van de reguliere vaarroutes kunnen de winningsschepen tot relevante extra verstoring leiden. De cumulatie omvat dan de verdere afname van het verstoringvrije gebied. Gezien de beperkte oppervlakte van verstoord gebied door varende schepen en het tijdelijke karakter van de verstoring (enkele minuten per uur) zijn deze effecten zodanig klein dat dit niet zal leiden tot effecten op de 'fitness' van de aanwezige individuen en er feitelijk geen sprake is van toename van verstoord gebied.

7 MITIGATIE

Volgens RWS kunnen negatieve effecten in relatie tot de zandwinning worden voorkómen en gemitigeerd door een aantal maatregelen zoals opgenomen in het voorkeursalternatief van het MER. Het gaat om

- selectie van zandwinputten met een laag percentage aan slib (grotendeels <2%);
- winning uit recent gebruikte zandwinputten zodat minder bodemmateriaal verstoord wordt;
- diepe winning die zorgt voor reductie van het verstoorde areaal aan bodemleven;
- zodanige vorm en oriëntatie van de zandputten dat het optreden van zuurstofloosheid na de aanleg van de zandwinputten wordt voorkomen;
- zandwinning grotendeels buiten het broedseizoen.

In het kader van de aanleg verwijst RWS eveneens naar het voorkeursalternatief. Daarin worden maatregelen benoemd om kleine negatieve effecten op de instandhoudingsdoelen en natuurwaarden van Solleveld & Kapittelduinen te voorkomen. Deze maatregelen zijn gekoppeld aan het betreffende effect.

Ter voorkóming van schade tijdens de aanleg wordt voorgesteld om

- werkzaamheden grenzend aan het bestaande duin grotendeels buiten het broedseizoen (dat is buiten de periode van 15 maart tot 15 juli) uit te voeren, dit ter vermijding van verstoring van broedvogels;
- waar nodig het huidige (begrazings)beheer te intensiveren ter voorkóming van mogelijke (geringe) effecten van extra stikstofdepositie;
- de huidige helmvegetatie op het buitentalud van de zeereep in zijn geheel te ontzien.

De maatregelen ter voorkóming van schade tijdens de gebruiksfase betreffen

- het intensiveren van het huidige begrazingsbeheer in Solleveld, inclusief uitbreiding van het begraaide gebied en vastlegging van deze maatregelen in het (ontwerp) Natura 2000 beheerplan, ter voorkóming van versnelde struweelvorming door afname van saltspray en effecten van stikstofdepositie;

- de opname in het ontwerp van een geïsoleerd duinmeer ter beperking van het grondwaterstandverhogend effect van de Zandmotor in het bestaande duingebied;
- geen wijziging van de recreatieve toegankelijkheid, parkeercapaciteit en dergelijke alsmede handhaving van het toezicht ter voorkoming van verstoringseffecten in bestaand duingebied door toename van het aantal bezoekers,

Ter waarborging van de meerwaarde van de Zandmotor voor natuurontwikkeling wordt voorgesteld om de mogelijkheden van de ontwikkeling van duinhabitats op de Zandmotor te optimaliseren door recreatief medegebruik te sturen met behulp van beheers- en inrichtingsmaatregelen die worden vastgelegd in de beheerovereenkomst met de toekomstige beheerder van de Zandmotor, het Zuid-Hollands Landschap.

Conclusie mitigatie

Ik stem in met de mitigerende maatregelen zoals hierboven beschreven. Teneinde negatieve effecten op de instandhoudingsdoelstellingen van de desbetreffende Natura 2000-gebieden respectievelijk schade aan de wezenlijke kenmerken van de desbetreffende beschermde natuurmonumenten te voorkomen, heb ik besloten om de volgende door DHV voorgestelde mitigerende maatregelen als voorschrift in de vergunning op te nemen:

- uitvoering van de aanlegwerkzaamheden (inclusief winning, transport en suppletie van zand) zoveel mogelijk buiten het broedseizoen, door mij bepaald als de periode van 15 maart tot 15 augustus, ter voorkoming van verstoring van broedvogels van de nabijgelegen Natura 2000-gebieden inclusief Solleveld & Kapittelduinen (voorschrift 11);
- de huidige helmvegetatie op het buitentalud van de zeereep wordt in zijn geheel ontzien, waarmee aantasting van de gaafheid van het landschap en de hier levende dieren wordt voorkomen; zie voorschrift 15.

De opname als vergunningvoorschrift van de volgende mitigerende maatregelen acht ik niet nodig:

- de mitigerende maatregelen in relatie tot de zandwinputten (inclusief selectie, recent gebruik, diepe winning alsmede vorm en oriëntatie), omdat deze maatregelen in een ander verband (onder andere in de vergunning op grond van de Ontgrondingenwet) al geborgd zijn;
- de aanleg van het duinmeer, omdat deze maatregel onderdeel is van het project en dus projectconform zal worden uitgevoerd;
- intensivering inclusief verruiming van het huidige begrazingsbeheer in Solleveld en vastgelegd in het Natura 2000-beheerplan Solleveld & Kapittelduinen, omdat RWS als vergunninghouder hiervoor geen verantwoordelijkheid draagt;
- de mitigerende maatregelen in relatie tot recreatief gebruik en -zoning, omdat de toename van recreatie een indirect effect van dit project is.

8 MONITORING

Blijkens de PB Aanleg Zandmotor is er een beleidsplan voor Monitoring en Evaluatie gekoppeld aan de Uitvoeringsovereenkomst en de Beheerovereenkomst. Het beleidsplan wordt verder uitgewerkt naar een monitoringsprogramma waarin de mate van effectiviteit van de mitigerende maatregelen als doel wordt opgenomen.

Artikel 14 van de Beheerovereenkomst noemt 4 doelen van het MEP. Een van die doelen is het om inzicht te krijgen in de effecten van de Zandmotor op bestaande natuurgebieden en functies en van beheermaatregelen. Het gaat om additionele monitoring ten behoeve van kennisontwikkeling ten gevolge van de Zandmotor. De verantwoordelijkheid van de monitoring ligt bij de beheerders. RWS meet het morfologisch gedrag van de Zandmotor. Dunea en het Hoogheemraadschap leveren monitoringsgegevens aan over de ontwikkeling van de grondwaterstanden en de natuurontwikkeling in het beheergebied Solleveld. De provincie maakt met de stichting Zuid-Hollands Landschap afspraken over het volgen van de ontwikkeling van de natuurdoelstellingen en de recreatiedoelstellingen.

Conclusie monitoring

Ik acht het een goede zaak dat het pilotproject Zandmotor voorziet in monitoring. De hieraan gekoppelde doelen moeten worden gezien in het kader van de nevensdoelstelling om kennis te ontwikkelen over een innovatieve manier van werken. De te verzamelen gegevens zoals genoemd in de Beheerovereenkomst hebben mijn inziens vooral betrekking op algemene processen zoals kustmorfologische processen ten behoeve van de kustveiligheid en zijn, met uitzondering van de

meetgegevens van Dunea en het Hoogheemraadschap in relatie tot de grondwaterstanden, niet direct gekoppeld aan Natura 2000 en de voor het Natura 2000-gebieden geldende instandhoudingsdoelstellingen. Een nadere toespitsing van de monitoringsdoelen en meetgegevens in relatie tot het Natura 2000-gebied Solleveld & Kapittelduinen is naar mijn oordeel gewenst. Het gaat daarbij om de effecten van de aanwezigheid van de Zandmotor.

Ik heb besloten, in de vergunning een viertal voorschriften over monitoring op te nemen die ik hieronder nader zal toelichten.

Om de effecten van de aanwezigheid van de Zandmotor op de instandhoudingsdoelstellingen van het Natura 2000-gebied Solleveld & Kapittelduinen door middel van monitoring te kunnen volgen dient de vergunninghouder, zijnde de minister van V&W, uiterlijk één jaar vóór afronding van de aanleg een monitoringsplan op te stellen, dit plan ter instemming aan de regiodirecteur van LNV aan te bieden en het plan binnen 8 weken bij te stellen indien goedkeuring wordt onthouden; zie voorschrift 18.

Om te bereiken dat de juiste monitoringsgegevens worden verkregen, moet in het monitoringsplan een drietal aspecten worden beschreven; zie voorschrift 19. Deze drie aspecten zijn

1. alle relevante te monitoren biotische en abiotische factoren voor wat betreft de effecten van de aanwezigheid van de Zandmotor, waartoe in elk geval behoren de effecten van uitbreiding van duinhabitats in nieuwe duinen, verandering in overstuiving en zandinwaai (sandspray), afname van de invloed van zilte zeewind (saltspray) en vernatting door grondwaterstijging.
2. de uitgangssituatie en de wijze waarop deze is bepaald en vastgelegd. Onder uitgangssituatie versta ik de stand van zaken (kwantiteit en kwaliteit) in het startjaar van de aanleg (dat is 2010).
3. de wijze waarop monitoring plaatsvindt, in het bijzonder de frequentie van meting en de uitgangspunten om daarmee een antwoord te geven op een viertal met name genoemde vragen. De eerste drie vragen vloeien voort uit de uitkomsten van de PB Aanleg Zandmotor. Via deze drie vragen wil ik weten, wat de daadwerkelijke effecten van de aanwezigheid zijn en welke actie in de vorm van aanvullende maatregelen nodig is, mochten de effecten negatiever zijn dan verwacht. De vierde vraag is een kennisvraag en staat los van de PB Aanleg Zandmotor. Via deze vierde vraag wil ik weten of de Zandmotor bijdraagt aan het wegnemen van (de kans op) significante effecten door kustsuppletie op het habitatype 1110B.

Om kennis te kunnen nemen van de resultaten van de monitoring moeten de resultaten schriftelijk gerapporteerd worden aan de regiodirecteur van LNV. Elke van de in totaal vijf rapportages – deze betreffen de stand van zaken in het vijfde, tiende, dertiende, zeventiende en twintigste jaar na de aanleg – moet ontvangen zijn vóór 1 juli van het eerstvolgende kalenderjaar na het desbetreffende evaluatiemoment; zie voorschrift 20.

Met de verhoogde frequentie van rapporteren in de tweede fase van de aanwezigheid van de Zandmotor sluit ik aan bij de bevindingen in de PB Aanleg Zandmotor die de grootste effecten voorspelt in de periode tussen 10 jaar en 20 jaar na de aanleg.

Om zo nodig te kunnen bijsturen indien de uitkomsten van de monitoring, in het bijzonder gelet op het beoogde doel van de monitoring zoals beschreven in voorschrift 19, daartoe aanleiding geven, kan het monitoringsplan tussentijds bijgesteld worden. Ook hiervoor is de schriftelijke instemming van de regiodirecteur van LNV nodig; zie voorschrift 21.

9. BESPREKING VAN DE INSPRAAK

Naar aanleiding van de aanvraag van 29 oktober 2008 zijn, op grond van artikel 44, lid 3, van de Nb-wet 1998, de provincie Zuid-Holland, het Hoogheemraadschap van Delfland, de gemeente Rotterdam en de gemeente Westland in de gelegenheid gesteld over deze aanvraag haar zienswijze kenbaar te maken.

Ingevolge artikel 4:8 van de Algemene wet bestuursrecht zijn het Ministerie van Verkeer en Waterstaat Directie Noordzee, de Faunabescherming, het Productschap Vis, Stichting Noordzee, Vogelbescherming Nederland, het Zuid-Hollands Landschap en de Zuid-Hollandse Milieufederatie in de gelegenheid gesteld tot het indienen van een zienswijze betreffende de onderhavige aanvraag.

Hierna volgt een weergave van de ontvangen zienswijzen. Daar waar opmerkingen en suggesties niet reeds hiervoor (impliciet) aan de orde zijn geweest dan wel binnen mijn inhoudelijke

overwegingen reeds aan deze inspraak volledig tegemoet is gekomen, volgt een reactie van mijn zijde (cursief weergegeven).

Binnengekomen reactie

De provincie Zuid-Holland heeft gereageerd binnen de daarvoor gestelde termijn. Zij merkt in haar zienswijze op dat de gewijzigde toetsingscriteria op grond van de op 31 maart 2010 in werking getreden Crisis- en Herstelwet voor gebieden waarvan de status beschermd natuurmonument is komen te vervallen, geen invloed heeft op het Natura 2000-gebied Solleveld & Kapittelduinen, omdat dit gebied nog niet definitief aangewezen is. Derhalve zullen de effecten van de voorgenomen ontwikkelingen in deze situatie getoetst moeten worden aan artikel 16 (doelen beschermd natuurmonument) en artikel 19d (instandhoudingsdoelstellingen Natura 2000-gebied).

De interpretatie van de Crisis- en Herstelwet in relatie tot de status van de binnen het Natura 2000-gebied Solleveld & Kapittelduinen gelegen beschermde natuurmonumenten is correct. Daarom heb ik de effecten van de aanleg van de Zandmotor Delflandse kust alsnog getoetst aan de wezenlijke kenmerken van het beschermde natuurmonument Solleveld respectievelijk het beschermde- en staatsnatuurmonument Kapittelduinen.

De provincie merkt verder op dat de uitgevoerde studies naar de effecten op het Natura 2000-gebied Solleveld & Kapittelduinen ingaan op tijdelijke en blijvende effecten van de Zandmotor op het duingebied die over een periode van 20 jaar of langer zullen/kunnen optreden. Zij noemt in dit verband de uitbreiding van het oppervlak duinhabitats in nieuwe duinen, veranderingen in overstuiving en zandinwaai, afname van saltspray, vernatting door grondwaterstandstijging en effecten van recreatie. Omdat het hier gaat om een pilotproject waarvan niet voorhand kan worden aangegeven welke effecten daadwerkelijk zullen optreden, adviseert de provincie om voldoende en duidelijke voorwaarden aan de vergunning te stellen met betrekking tot de uitvoering van het beheer, monitoring en evaluatie.

Ik deel de zorg van de provincie. Derhalve heb ik in de vergunning een aantal voorschriften opgenomen die zien op monitoring van de eerste vier van de door de provincie genoemde effecten. Monitoring van de effecten van recreatie vallen daar niet onder, omdat de toename van recreatie een indirect effect van dit project is.

De overige belanghebbenden hebben niet binnen de gestelde termijn gereageerd.

10. CONCLUSIE

Ik ben van mening dat uit de overwegingen zoals opgenomen in beide, als integraal onderdeel van dit besluit te beschouwen, passende beoordelingen geconcludeerd kan worden dat er geen sprake zal zijn van een aantasting van de natuurlijke kenmerken van de betrokken gebieden.

Deze conclusie geldt nadrukkelijk onder de door mij specifiek hiertoe geformuleerde vergunningvoorschriften.

Derhalve ben ik van mening dat de gevraagde vergunning kan worden verleend.